

ОСИГУРАЊИКА

ГОДИНА XXXX • БРОЈ 2 • БЕОГРАД, 31. ЈАНУАР 2008. • ИЗЛАЗИ ПЕТНАЕСТОДНЕВНО

*Гордана Вићентијевић, начелник Одељења за ПИО у Београдској филијали:
први захтев у обједињеном фонду у 2008. години поднела је фризерка из Београда*

ТЕМА БРОЈА

Први месец
новог Фонда

У ЖИЖИ

Пријава за
бесплатне акције

ГОВОРНИ АУТОМАТ

0700/017-017

ПО ЦЕНИ ЛОКАЛНОГ
ПОЗИВА

011/30-60-680

0 – 24h

ПО ПРАВО
У КОМШИЛУК

ДЕСЕТ ХИЉАДА
НА САТ

Пензионери у парламенту

Представници пензионера и инвалиди могли би добити прилику да у самој Скупштини Републике Србије, у непосредном дијалогу, убеде ministre и посланике у основаност неких својих захтева. То им је понудио **Оливер Дулић**, председник парламента Србије, при недавном сусрету у Суботици, обећавајући да ће им, за то, он бити добар домаћин:

– Желим да вам понудим неку врсту дијалога у самој Скупштини, да то буде место где ћете разговарати са представницима не само ресорног, него и Министарства финансија, и свим другим људима који доносе одлуке. Имаћете могућност да вашим аргументима уверите посланике и посланичке групе, који неке одлуке претварају у закон, да сте у праву. Тако ћете охрабрити и посланике да буду вреднији, активнији и ефикаснији, и да што пре донесу добре законе од којих ће зависити и квалитет живота највећег дела популације инвалида и пензионера – објаснио је Дулић.

Најстарији Суботичани очекивали су да из прве руке сазнају судбину својих захтева за хитну измену пензијског закона везано за усклађивање пензија и продужетак важења заштитних механизма за просечну и најнижу пензију, као и за враћање права на трећу категорију инвалидности.

Ипак, није се чуло никакво опипљиво обећање око процента усклађивања пензија са платама: иако тежак материјални положај великог дела пензионерске популације обавезује на заустављање даљег обезвређивања њихових примања, држава не може да обећа ни швајцарску формулу ни било који други модел који неће бити економски одржив; надлежна министарства свакако ће припремити оптималан предлог измена Закона о ПИО који ће, обећао је Оливер Дулић, у Скупштину ући по хитној процедури.

У Црну Гору само на девизни рачун

Пензионери Србије који живе у Црној Гори требало би, ако то још нису учинили, што пре да отворе девизне рачуне на које ће им убудуће стизати пензије да не би, макар и привремено, остали без зарађених припадности.

Наиме, због примене Споразума о социјалном осигурању између Србије и Црне Горе пензије зарађене у две бивше републике, од исплате за јануар, стизаће искључиво на девизне рачуне. И поред неколико обавештења овдашњег Пензијског фонда, још око десет одсто корисника који живе у Црној Гори није отворило ове рачуне. Исплата јануарских припадности очекује се око 25. фебруара, а у Републичком фонду ПИО Србије напомињу да ће пензионерима који на време не доставе податке о броју рачуна – привремено обуставити примања.

Дебљи црногорски чек

Црногорским пензионерима овог месеца исплаћене су децембарске пензије ванредно увећане за 10 одсто, чиме је пензијски чек просечно вредео 185,67 евра.

Ова ванредна повишица (и цивилним и војним пензионерима) последица је вансудског поравнања Црногорске владе и Удружења пензионера после судског

процеса у коме су вештаци утврдили да су пензионери ускраћени за повећање пензија од 21 одсто.

После ванредне пензије добијене у децембру, по овом договору црногорским пензионерима следује још једна ванредна пензија у априлу, као и додатно, 10-процентно повећање припадности за децембар ове године.

Стигле и до Бразила

Републички ПИО фонд исплатио је 25. јануара пензије за октобар, новембар и децембар 2007. корисницима из категорије запослених који живе у иностранству.

Припадности, у укупном износу од 126,87 милиона динара, уплаћене су на рачуне 8.224 корисника у валути земље у којој су настањени.

Пензије зарађене у Србији стижу у 18 земаља широм света (не рачунајући бивше југословенске републике). Највише корисника бившег Пензијског фонда запослених живи у Немачкој, затим у Аустрији, Мађарској, Француској, Чешкој, Швајцарској, Шведској, САД... а по једна стиже и у Бразил и Аустралију. Исплаћују се тромесечно, због високих административних трошкова и релативно ниских износа.

Пензионерима из остале две категорије (самосталци и пољопривредници) који живе у иностранству (укључујући и бивше републике), припадности стижу сваког месеца јер их је свега 846: од укупно 700 пензионисаних «самосталаца» највише (402) пензија иде у Македонију, па (127) у Хрватску, по две иду пут Словачке и Пољске, а по једна у Чешку и Француску.

Од 146 пензионисаних пољопривредника највише ((86) сада живи у Хрватској и (32) у Аустрији, а по једна паорска пензија сада се шаље и у Македонију, Мађарску, Пољску, Бугарску и – Италију.

Веће пореске олакшице

Од сутра, 1. фебруара, у месечним зарадама запослених 5.560 (уместо досадашњих 5.000) динара биће изузето од опорезивања.

Наиме, Влада Србије повећала је неопорезиви део зарада за висину раста цена на мало у 2007. години, за колико је увећана и сума неопорезивих доприноса који се уплаћују добровољним пензијским фондовима: уместо на лањских 3.000, сада се порез неће плаћати на износ од 3.306 динара.

Петиција за ТВ емисију

Суботичко Удружење пензионера најављује прикупљање потписа за петицију којом ће од надлежног скупштинског одбора тражити одговорност челника Јавног сервиса и тражити испуњење својих захтева.

Наиме, суботички пензионери упутили су, још крајем октобра прошле године, захтев Јавном сервису РТВ Србија да од ТВ претплате ослободи пензионере са најнижим примањима, као и да, на неком од канала, уведе редовне једносатне емисије посвећене пензионерима, али на то им, ни након три месеца, није стигао никакав одговор.

Обука на рачунарима

Покрајински секретаријат за рад, запошљавање и равноправност полова у сарадњи са Националном службом за запошљавање (НСЗ) и Покрајинском службом запошљавања (ПСЗ), организоваће информатичку обуку за 320 људи који траже посао преко Бироа.

Обука ће трајати од 55 до 60 школских часова, а већ је почела у општинама Панчево, Нова Црња, Суботица, Нови Бечеј, Врбас, Кула, Бач и Сремска Митровица. Новац је обезбеђен из Програма привредног развоја Војводине.

ПОДЕЛА БЕСПЛАТНИХ АКЦИЈА ГРАЂАНИМА СРБИЈЕ

Чекајући хиљаду евра

Најмање милион грађана, који су одрадили радни век и досад помало завидљиво слушали о транзиционим добитницима из Апатина или Ниша, дочекали су, ево, да им се обећа бар нека корист од минулог рада који су улагали у изградњу својих и туђих фабрика, електрана, болница, касарни...

Сви они, као и њихови пунолетни сународници који су још при радном елану (макар и на евиденцији Службе за запошљавање), требало би бесплатно да добију једнак број акција шест

најатрактивнијих јавних предузећа (НИС, ЈАТ, ЕПС, Телеком, Аеродром «Никола Тесла» и Галеника), као и једнаку суму новца када се продају акције 70 досад тендерски приватизованих друштвених предузећа (и оних која се буду тако продала наредних месеци) које, засад, чекају купце у Приватизационом регистру.

Прва корист могла би да се види управо у готовини: продаја ових акција најављује се до краја године, па би грађани новац од тога могли да добију идуће године некако у ово време. Министар **Млађан Динкић** рекао је да процењује да ће се продајом ових акција приходовати 200-250 милиона евра. Буде ли тако, а покаже ли се да је заиста око четири милиона грађана остало «празних руку» у досадашњим приватизацијама друштвеног капитала, то значи да би свако могао да се нада добитку од око 50 евра: у динарима, наравно. Није много, али је ишта...

Акције јавних предузећа мало ће се дуже чекати, али када стигну могле би да буду и прави изазов: продати одмах и добити, вероватно, процењиваних 1.000 евра, сачекати да им цена порасте па боље проћи, оставити их унуцима... Па, бар за размишљање има доста времена: подела ових акција најављује се најраније за средину идуће, мада је законски рок до краја 2010. године.

У Фонду све бесплатно

Пензионисани радници јавних предузећа, којима је за пријаву потребна радна књижица и оверена фотокопија овог документа, као и потврда о годинама радног стажа, ове папире добиће у Фонду пензијско-инвалидског осигурања. Да би их добили, треба да поднесу захтев у најближој филијали, а службеници Пензијског фонда пронаћи ће им радну књижицу, фотокопирати је, оверити им да је то верно оригиналу и – попунити потврду о годинама стажа. И то све – потпуно бесплатно.

У филијалама које имају велики број пензионера, као што су Београдска или Новосадска, долазак по ове документе се заказује управо да најстарији не би чекали и гурали се док се у архивама и евиденцијама пронађе књижица, копира, попуни потврда...

Београђане подсећамо да ове документе могу да добију и у новој служби Београдске филијале на Новом Београду, у бившој згради Фонда ПИО самосталних делатности, у Булевару уметности број 10.

Праве се рачунице

Стручна радна група, основана при Министарству рада и социјалне политике, недавно се, како незванично сазнајемо, састала и разматрала иницијативе за измену и допуноу Закона о пензијском и инвалидском осигурању. Речено је да посао усвајања законских измена мора бити окончан најкасније са последњим даном марта, као и да се истовремено сагледавају материјалне могућности земље од којих највише зависи хоће ли се пензије, убудуће, усклађивати са већим учешћем зарада.

Да подсетимо, стручњаци Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање сматрају да је потребно наново вратити «швајцарски модел» (усклађивање пензија са половином раста зарада и половином повећања трошкова живота), а захтев Савеза пензионера Србије јесте да се пензије усклађују 70 одсто према кретању просечних зарада запослених, а 30 одсто према трошковима живота.

Т. К.

Таксистима отпис камате

Поводом новог захтева таксиста и аутопревозника да им се репрограмирају дугови и камате за неплаћене порезе и доприносе за социјално осигурање, надлежна министарства (финансија и рада) договорили су се, како сазнајемо, да дужницима олакшају раздуживање, али уз услов да редовно плаћају овогодишње дажбине.

Према речима **Миодрага Ђидића**, државног секретара у Министарству финансија, овим категоријама осигураника биће већ у фебруару понуђено да им се отпишу целокупне камате на дугујуће порезе и доприносе – уколико до 1. јуна ове године измире целокупан главни дуг; ако дуговања уплате до 1. августа, биће им опростено 50 одсто камате, а ако главни дуг измире до краја године – биће им отписано 25 одсто обрачунатих камата.

Све то, према речима Ђидића, уколико редовно измирују своје обавезе према буџету и ПИО фонду у 2008. години.

Т. К.

ГЛАС ОСИГУРАНИКА

ИЗДАВАЧ: Републички фонд за пензијско и инвалидско осигурање запослених

Директор РФ ПИО: **Горан Лончар**, главни и одговорни уредник: **Славица Чедић**, e-mail: scedic@pioz.org.yu, одговорни уредник Редакције за Војводину: **Ика Митровић** телефон: 021-487-7789, факс: 021-6624-359, e-mail: ika.mitrovic@piovoj.org.yu, СЕКРЕТАРИЈАТ редакције, телефон: 2017-437, факс: 2017-418. Адреса: 11070 Београд, Булевар уметности бр. 10, адреса Редакције за Војводину: Житни трг бр. 3, 21000 Нови Сад. Штампана: Комазец д.о.о, Краља Петра I бб, Инђија. Рукописи и фотографије се не враћају

РЕПУБЛИЧКИ ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ ЗАПОСЛЕНИХ

2007 За месец	Индекс кретања зарада	Индекс трошкова живота	Постепени прелазак на усклађивање само са трошковима живота (од 2009. године)	% усклађи- вања и усклађен општи бод	Износ најниже пензије	НАЈВИША ПЕНЗИЈА	Највиша пензија по општин прописима (по старом Закону)	Просечна зарада	Просечна нето зарада (без пореза и доприноса)	Просечна пензија
X	100.35	99.6	37,5+62,5	5,83	7,313.35	67,782.40	47,700.50	32,668	22,340	14,283
XI	103.75	101.0			7,313.35	67,782.40	47,700.50	33,892	23,148	14,282
XII 06.	121.84	100.1			7,313.35	67,782.40	47,700.50	41,294	28,267	14,285
I 07.	81.78	100.5	2,76+0,99	398,72	7,313.35	67,782.40	47,700.50	33,770	24,122	14,287
II	104.29	99.8			7,313.35	67,782.40	47,700.50	35,219	25,228	14,293
III	102.64	100.4			7,313.35	67,782.40	47,700.50	36,148	25,960	14,297
IV	102.68	100.8	(25+75)	3,75	7,587.60	70,323.90	49,489.27	37,117	26,632	14,836
V	101.48	101.6	2,18+5,60		7,587.60	70,323.90	49,489.27	37,668	26,981	14,839
VI	103.31	100.4			7,587.60	70,323.90	49,489.27	38,916	27,882	14,839
VII	99.48	99.7		7,587.60	70,323.90	49,489.27	38,712	27,752	14,840	
VIII	101.52	103.0	(25+75)	413,67	7,587.60	70,323.90	49,489.27	39,302	28,143	14,841
IX	100.02	101.8			7,587.60	70,323.90	49,489.27	39,308	28,161	14,851
X	101.97	100.5			8,177.92	75,794.50	53,339.53	40,082	28,720	16,013
XI	102.32	101.6	7,78	445,85	8,177.92	75,794.50	53,339.53	41,010	29,373	16,013
XII 07.	117.34	101.5			8,177.92	75,794.50	53,339.53	48,122	34,471	16,008
Преиндексација од 1. јануара: 6,57%					усклађени износ од 6.378,50 дин.	општи бод x 4 x 42,5	према затеченим корисницима	I-XII 38,744	I-XII 27,759	I-XII 14,996
Закон о изменама и допунама Закона о ПИО (Сл. гласник Републике Србије број 85 од 6. 10. 2005.)										54,02% у зар.

Чл. 73. Пензија се од 1. априла и 1. октобра усклађивала у проценту који представља збир 25% раста, односно пада зарада и 75% раста, односно пада трошкова живота у претходних шест месеци

2008. година							
ИСПЛАЋЕНЕ ПЕНЗИЈЕ У РЕПУБЛИЧКОМ ФОНДУ ПИО						% усклађивање	Општи бод
запослени		самосталне делатности		пољопривредници			
Законска пензија за месец	Исплаћено у месецу (законска пензија из претходног месеца)	Законска пензија за месец	Исплаћено у месецу (законска пензија из претходног месеца)	Законска пензија за месец	Исплаћено у месецу (законска пензија из претходног месеца)		
I	16,008	I	15,529	I	5,985	11.06	495.16
II		II		II			
III		III		III			
* процена	Члан 73. Пензија се од 1. априла и 1. октобра 2008. усклађује, на основу статистичких података, у проценту који представља збир 12,5% раста, односно пада зарада и 87,5% раста, односно пада трошкова живота у претходних шест месеци						

ЈАНУАР 2008. ГОДИНЕ		НАКНАДЕ, НАЈНИЖЕ И НАЈВИШЕ ПЕНЗИЈЕ У РЕПУБЛИЧКОМ ФОНДУ			
10. и 23.	Исплаћена пензија за запослене за ДЕЦЕМБАР 2007. године	Износ накнаде за погребне трошкове за јануар, фебруар и март		24.021 23.279 8.978	Запослени Самосталне делатности Пољопривредници
28. 12. 07	Исплаћена пензија за самосталне делатности за ДЕЦЕМБАР 2007. године	Износ накнаде за помоћ и негу		11,004.44	
29. 12. 07 и 17. 01. 08	Исплаћена пензија за пољопривреднике за ДЕЦЕМБАР 2007. године	Основ за накнаду за телесно оштећење		4,585.06	Од јануара до марта 2008. године
		Најнижа пензија (пољопривредници)		6,867.78	
		Најнижа пензија (запослени и самост. дел.)		9,082.40	
Највиша пензија		84,177.20			
Највиша пензија по старом Закону		59,238.88			

ФЕБРУАР	ИСПЛАТА ПЕНЗИЈА У РЕПУБЛИЧКОМ ФОНДУ ПИО				
	запослени		самосталне делатности	пољопривредници	
	Око 10.	Око 25.	Око 1.	Око 5.	Око 20.
Садржина исплате	Први део пензије за ЈАНУАР 2008. године	Други део пензије за ЈАНУАР 2008. године	Пензија за ЈАНУАР 2008. године	Први део пензије за ЈАНУАР 2008. године	Други део пензије за ЈАНУАР 2008. године

Припремио: Радомир Гојковић

СТИЖЕ ВАНРЕДНО УСКЛАЂЕН ЈАНУАРСКИ ЧЕК

Доста за један бакалук

Посустало трчећи за зарадама целе лањске године, пензије ипак стижу на циљ: ванредним усклађивањем за 11,06 одсто, које би пензионисани приватници требало да добију од сутра, умировљени пољопривредници за четири-пет дана, а бивши радници идуће седмице, јануарска просечна пензија поново је досегла рецку изнад 60 одсто просечне плате.

Много најављивано, још дуже ишчекивано, ово повећање баш и неће оптеретити поштарске торбе: у просеку, јануарска пензија некадашњих запослених попеће се до 17.778,50 динара, али ће свега за 1.770,50 динара надмашити пензију за децембар. Односно, оних око 400.000 пензионера чија

се примања врте ту негде око просека, уз први јануарски чек добиће 800-900 динара више – недовољно и за пристојан бакалук у неком од велелепних мегамаркета!

О оних 600.000 најстаријих чије су принадлежности и испод просека, да и не говоримо: корисници најнижих, гарантованих пензија сада се, рецимо, могу надати повишици од – 450 динара! Колико за један бољи доручак...

А и то ће се топити као што би и снег да га има: можда ће пензије још у фебруару (знаном по пословично великом паду јануарских зарада захваљујући многим послодавцима који пред Нову годину исплаћују и плате за први, најдужи месец у години), бар статистички, држати корак са зарадама онако како је закон прописао

да се имају равнати, можда чак и у марту... али ће већ у априлу по свему судећи поново падати за платама; ако рачунице покажу да државна каса не може да поднесе поновно усклађивање пензија у већем проценту са зарадама, па оне од априлских почну да се мере готово сасвим само трошковима живота – принадлежности најстаријих поново ће издалека, и све из даљег, меркати зараде запослених.

Како ће бити, видеће се, али како је било, зна се: иако су пензионери свакодневно мерили трошкове живота у дућанима, и пребирали по џеповима да их сугину, иако могу и да се мрште што су децембарске нето зараде само за један месец (у односу на новембарске) скочиле читавих

17,36 одсто (а њихово целу годину окаснело усклађивање износи 11,06 процената), ипак је статистика чудновата наука. Када се пореди њихова садашња, ванредно усклађена пензија, са просеком за, рецимо, децембар 2006. (приманим лањског јануара), нема никакве сумње: просечно примање им је веће читавих 24,46 одсто! Што је то у новцу ни 3.500 повећања у периоду од чак 13 месеци – већ је прича о укупном материјалном положају ветерана рада, како их неки помало ласкаво називају, у свеопштем настојању да сви постанемо мало, или мало више, богатији него што смо били.

С. Ч.

МЕСЕЦ ДАНА РАДА ЈЕДИНСТВЕНОГ ФОНДА

По право у комшилуку

И у највећим, београдској и новосадској, и у осталим, мањим филијалама, упркос повећаном или и скоро дуплираном обиму посла, све добро функционише

Дуго припремано и дуго најављивано, спајање три фонда пензијско-инвалидског осигурања, запослених, самосталних делатности и пољопривредника, «броји», ево, први месец рада. Осигураници и корисници бивших фондова већ су искусили шта значи поједностављење свих послова које треба да обаве на шалтерима: више не морају да размишљају о томе ком фонду припадају – све што им је потребно у вези са стажем осигурања или одласком у пензију, могу да обаве на истом месту.

Прве ефекте консолидације, каже за наш лист **Милица Даниловић**, начелник у београдској Филијали сада јединственог РФ ПИО, већ сада и то, наравно, као бољитак, осећају Београђани:

– Пре свега зато што је београдска филијала највећа. После спајања

фондова, овој филијали припада 668.000 осигураника – 547.000 запослених, 125.000 самосталних делатности и 16.000 пољопривредника. Највише је и пензионера – скоро 345.000, од којих око 320.000 корисника бившег Фонда запослених, скоро 12.000 самосталаца и нешто више од 12.000 пољопривредних пензионера.

Новина и предност после обједињавања фондова за све њих је, првенствено, то што више неће морати да се сви «гурају» у чувеној, и доскора јединој, филијали у Немањиној 30, већ су подељени према месту становања. Сви осигураници и корисници са територије општина Нови Београд, Земун и Сурчин, а њих је 158.302,

односно 72.718, све послове везане за област пензијског и инвалидског осигурања могу да обављају у Филијали 1, у Булевару уметности 10, у доскорашњем Фонду самосталних делатности. Филијала 2 ради у оквиру Немањине 30 и њој припадају корисници и осигураници општина Гроцка, Звездара, Вождовац и Палилула. Њих је близу 270.000 – 173.709 осигураника и 95.370 пензионера. Осигураници и корисници са подручја осталих општина и даље припадају досадашњој филијали у Немањиној 30. Предност је велика јер сада становници «преко реке» неће морати да долазе у центар ради регулисања својих права, без обзира на то да ли се баве самосталном, пољопривредном делатношћу или су запослени.

Према речима наше саговорнице, још је рано да се

Децембарски чекови

Децембарску пензију примило је 1.290.611 корисника из категорије запослених (22.318 или 1,76 одсто више него у јануару 2007): 638.556 старосних, 340.900 инвалидских и 311.155 породичних пензионера.

На адресе пензионисаних самосталаца отишла су 49.872 пензијска чека (2.479 или 5,2 одсто више него у јануару): за 20.051 старосну, 15.888 инвалидских и 13.933 породичне пензије.

Пензионисаним паорима послат је 229.241 децембарски чек (640 мање него у јануару): 192.734 на име старосне, 12.134 инвалидске и 24.204 на име породичне пензије.

би се закључило да све много брже и боље функционише, али Београђанима је свакако већ једноставније. Прави ефекти и смањење гужви пред шалтерима, сматра Милица Даниловић, видеће се у априлу, када истиче рок за предавање М-4 образаца за осигуранике.

– То је до сада стварало невиђене гужве и редове у Немањиној, а оваквом поделом и формирањем практично три филијале очекујемо да то буде избегнуто – каже наша саговорница.

У Новом Саду је консолидација такође донела већи број и осигураника и корисника пензија и повећан обим послова, каже **Зоран Бјелица**, помоћник директора новосадске филијале. Сада овој филијали припада више од 180.000 осигураника – око 150.000 запослених, 31.500 самосталаца и близу 7.000 пољопривредника. Пензионера је сада 76.000. Међу њима је највише оних који су у пензију отишли из радног односа, скоро 72.000,

из самосталних делатности око 2.500, док је нешто више од 1.500 пензионисаних пољопривредника.

– За сада, на самом почетку, посао се обавља без икаквих проблема, без обзира на то што је обим повећан, најважније је да смо ближи странкама и да су они задовољни – истиче Бјелица.

Консолидација много значи и осигуранцима из мањих градова у којима нису постојале филијале Фонда самосталних делатности, ни пољопривредника, тако да су људи, неретко (иако су филијале и испоставе бившег РФ ПИОЗ сервисирале и осигуранике друга два фонда) морали у Београд ради остваривања неких својих права.

– То више није случај, сада су сви исти и довољно је отићи у филијалу најближу месту становања – каже за «Глас осигураника» **Велика Урошевић**, директор Филијале Фонда ПИО Зајечар:

Занатлије, па уговорци

Међу 372.868 осигураника из категорије самосталних делатности, најбројније су занатлије – 96.313, а затим осигурани по уговору о делу, ауторским и другим уговорима: њих је 80.876. Следе (65.802) они који се приватно баве трговином, затим власници приватних фирми (15.604) и њихове колеге који у својим предузећима и раде или имају статус запосленог (48.172)...

Таксиста и осталих који се приватно баве јавним превозом има 26.094, приватних угоститеља 19.890, адвоката 5.342, самосталних уметника 1.797 и других самосталних културних делатника 2.170, 1.982 свештеника и 76 верских службеника, 1.705 приватних стоматолога и 1.677 лекара, 345 апотекара, 287 власника радњи а 40 власника пољопривредног газдинства.

Самосталних новинара осигурано је 126, спортских делатника 40, 29 осигураника бави се породичним смештајем деце, а осморо самостално преводилаштво. У делу Србије који је покривала Филијала Београд пријављено је и 17 осигураника који се самостално баве манекенством, док таквих у Војводини, бар по подацима бившег Фонда ПИО самосталних делатности – нема.

Сва права из осигурања – упис, утврђивање или мировање стажа, остваривање права на пензију, сада, на истим шалтерима, доскоро «резервисаним» за запослене,

остварују и самосталци и пољопривредници: свих 28.000 осигураника и исто толико пензионера у општини Зајечар,

– То јесте за око 40 одсто више посла за нас у Филијали, али правовременом и добром организацијом успевамо да сви буду задовољни и очекујемо да и останемо једна од најжурнијих филијала у Србији – оптимиста је Велика Урошевић.

И у Шапцу је посао скоро дуплиран после обједињавања фондова:

– До сада смо имали око 50.000 осигураника из радног односа, а сада је ту и скоро 11.000 самосталаца и 32.000 пољопривредника. Поред 35.000 пензионера, колико је било у нашој надлежности, сада имамо још око 2.000 пензионисаних самосталаца и близу 17.000 пољопривредних пензионера. Посла скоро дупло више, али се сналазимо, а људима много значи то што све своје послове из пензијско-инвалидског осигурања могу да заврше у свом граду – истиче **Славица Тешић**, директор Филијале Шабац.

Весна Анастасијевић

ВОЈНИ ПЕНЗИОНЕРИ У НЕИЗВЕСНОСТИ

Униформа са цивилним цепом

Мада Војни пензијски фонд још постоји, нови Закон о војсци предвиђа услађивање војних пензија према цивилним прописима

Око 50.000 војних пензионера нашло се у «необраном грожђу» после Нове године, када је на снагу ступио нови Закон о војсци Србије, у коме за њих баш и нема много места. Како сами војни пензионери сматрају, то је први корак ка њиховом потпуном издвајању из војске и придруживању осталим, «обичним» пензионерима, чиме и нису одушевљени:

– Наш посао је специфичан – каже **Љубомир Драгањац**, председник Удружења војних пензионера за наш лист. – Док смо активни ми о свом животу не одлучујемо на начин на који то могу цивили. Већина нас се по шест-седам пута сели током радног века, наравно не тамо где жели већ где служба налаже. Немамо пасош, не можемо, као сав остали свет, на одмор или да путујемо кад нам се где прохте и све то има своју цену. Тако треба да остане и када се пензионисемо, јер војска је ипак један посебан сегмент о коме треба водити рачуна на сваки расположив начин.

Наш саговорник истиче да војни пензионери већ годинама уназад нису делили, као што је законом било предвиђено, судбину својих активних колега када су примања у питању. Наиме, према прописима који су важали до краја

ЦРНОГОРЦИ ОБУСТАВИЛИ, СРБИ НЕНАДЛЕЖНИ

Месецима без пензије

Највећи тренутни проблем су пензионисана војна лица која су се у тренутку пензионисања затекла на служби у Црној Гори. Пошто је држава тада била заједничка, њима су решења донета у Војном пензијском фонду у Београду, а пензије су примали у Црној Гори, иако су са породицама живели, или накнадно прешли да живе у Србији. Све је функционисало до краја августа прошле године, каже за наш лист **Борислав Срдид**, мајор у пензији.

– Тада су нам из Црне Горе тражили да поднесемо уверења о пребивалишту и држављанству и сви који живимо овде и српски смо држављани једноставно смо престали да примамо пензију.

Сазнали смо да Црна Гора више не исплаћује пензије лицима која нису њихови држављани. Покушали смо да се у нашој земљи, у Министарству и Војном фонду, распитамо како да остваримо своја права и – до данас смо без одговора. Пензију не примамо већ, ево, пет месеци. Немам ни здравствено осигурање, не могу ни да се лечим. Испоставило се да нико није надлежан да ово реши, сем, евентуално, министра одбране. Не могу да верујем да не постоји начин да своје остварено право на пензију реализујем као и сви други само зато што ме крај службе затекао у Црној Гори, која је сада друга држава – озлојеђено прича пензионисани мајор.

прошле године, војне пензије је требало да прате раст примања активних војних лица, уколико она буду повећавана за више од десет одсто. Уколико би плате порасле за пет или мање процената, војне пензије су биле усклађиване два пута – средином

и на крају године. Пошто се то није увек поштовало, поготово ранијих година када су повишице активним официрима биле веће и чешће, крајем прошле године су сви војни пензионери који су то право стекли пре 2004. године (ови новији су избегли ту неправду) добили решења којима им је основни бод за пензију са досадашњих 9,04 повећан на 9,40. То, у новцу, значи између три и седам хиљада динара веће пензије. На примеру потпуковничке пензије, рецимо, која је била око 32.000, а после овог решења би требало да буде 37.000 динара (очекује се да ова сума почне да се исплаћује са јануарском пензијом), очито је да повишица није за «падање у несвест».

Са исплатом за први овогодишњи месец пензионери се надају и повећању од 4,2 одсто, јер су за толико септембра прошле године повећане плате у војсци. Ипак, да ли ће то заиста и добити не знају поуздано, каже Љубомир Драгањац:

– Према нашим сазнањима, пошто војни пензијски фонд још постоји, а новац за плате и пензије војних лица планира

се из буџета и исплаћује преко Министарства одбране, средства за повишицу пензија од 4,2 одсто планирана су за јануарску исплату. Али, о свему осталом не знамо ништа, сем да је овај Закон нас, војне пензионере, пребацио на усклађивање са цивилним ветеранима рада. Ако је тако, питамо хоћемо ли и ми добити ово повећање од око 11 одсто које је планирано за јануар. Нико ништа конкретно не зна да нам каже, сем да је наш просек пензија већи него у цивилству. Када причамо о овој теми, имам утисак да ме просто и не слушају даље чим чују да је просек војних пензија око 27-28 хиљада динара. То можда и није прави податак, јер се тек обрачунава, али сви само то чују, а не узимају у обзир чињеницу да је међу нашим пензионерима чак 64 одсто са високом стручном спремом, да и не помињем да је и од њих већина са магистеријумом и докторатом, док остали имају средњу стручну спрему. Суштина свега је, ипак, да ми тренутно не знамо где и коме припадамо, јер у Министарству рада и социјалне политике кажу да нисмо у њиховој надлежности, војни пензијски фонд и даље постоји у ресору Министарства одбране, а последњим законом наше пензије су пребачене на усклађивање са цивилним.

Наговештаји да ће активним војним лицима плате током ове године бити повећане за 40 одсто, војне пензионере само уверавају да је управо то и циљ промена (што је јавно потврдио и **Драган Шутановац**, министар одбране) – пошто се војни пензионери «скину» са средстава предвиђених за војску, остаће више новца за оне који су још активни. У колику ће несугласицу то довести садашње и будуће војне пензионере могу већ да наслуते. Јер, кажу они, заставник који буде одлазио у пензију са тако повећаном зарадом имаће пензију малте не већу од пуковника, или чак генерала, пензионисаних ранијих година.

Весна Анастасијевић

Пунолетни држављани Србије који су у досадашњим приватизацијама остали «кратких рукава», најзад су дочекали свој тренутак: пре три дана, у понедељак, почело је пријављивање за бесплатне акције највреднијих јавних предузећа, као и за новац који ће се добити продајом акција из приватизационог регистра 70 раније приватизованих предузећа.

Упркос уверавањима званичника да је шестомесечни рок довољан да се око четири милиона «обичних» грађана и око 150.000 садашњих и бивших радника НИС-а, ЕПС-а, Телекома, Аеродрома «Никола Тесла», ЈАТ-а и «Галенике» без гужве и нервозе пријави за ове акције и да редослед пријаве нема никаквог утицаја на број добијених акција – шалтери пошти и пензијског фонда полегли су од притиска нестрпљивих: већ првог дана, у понедељак, најнестрпљивији су заузели ред у 6 ујутро, а до 15 сати за бесплатне акције пријавило се чак 70.000 грађана – службеници у 3.500 пошта сваког сата су уписивали између 8 и 10 хиљада грађана и отворили 40.000 текућих рачуна онима који их нису имали!

Информатор «како до бесплатних акција» бесплатно се дели грађанима, па наше читаоце само да подсетимо да то право имају сви пунолетни (на дан 31. децембра 2007) држављани Србије (на дан 3. јануара ове године) уписани у бирачки списак (или, ако испуњавају све остале услове, ако се накнадно упишу до 31. јула ове године), са пребивалиштем у Србији (на дан 30. јуна 2007) или са статусом привремено расељених са Косова и Метохије (што доказују личном картом, односно легитимацијом расељеног лица или зеленим картоном) и – који нису раније добили бесплатне акције ма ког предузећа.

Пријављивање:

Грађани се лично пријављују на било којем шалтеру поште Србије уз личну карту и евентуално картицу са бројем рачуна у банци или пошти.

За непокретне или инвалиде (слично је и за грађане на издржавању затворске казне) постоји посебна комисија – треба је (бесплатно) позвати на телефоне **0800 100 300** (за грађане) и **0800 100 400** (за раднике и бивше раднике ЈП) и то само са фиксног телефона и – она ће заказати долазак грађанину на кућну адресу.

Прво НИС и ЈАТ: Од радника, бивших и пензионисаних запослених јавних предузећа, први се, до 30. марта, пријављују НИС-овци и ЈАТ-овци: лично од 14 до 19 сати у некој од 25 филијала Националне службе за запошљавање.

Њима је потребно нешто више папира: лична карта и фотокопија личне карте, уверење о држављанству не старије од шест месеци, оверена фотокопија радне књижице (оверава се у предузећу, а **само пензионери јавних предузећа то чине у Пензијском фонду**) и потврда о оствареним годинама стажа у предузећу (**пензионерима и ту потврду издаје Фонд ПИО**).

Избор: Запослени и бивши запослени јавних предузећа моћи ће да упишу акције својих фирми (200 евра по години стажа) и ако су по ранијим прописима то право искористили у другим предузећима. Међутим, не могу уписати акције по оба основа (и као грађани, и као запослени јавних предузећа), па морају одлучити шта им је повољније (ову дилему могу имати они са мало радног стажа).

Бесплатна питања: За све недоумице отворени су телефони **0800-100- 300** за грађане, и **0800-100-400** за запослене и бивше запослене шест јавних предузећа која се приватизују; позиви су бесплатни.

Наслеђивање:

Уколико грађанин поднесе пријаву за упис у евиденцију, па се догоди да премине пре доделе бесплатних акције и новчане накнаде, на то ће имати право његови законски наследници.

Мирослав Мектеровић

Потврда за три дана

По речима Илије Шакића, директора новосадске филијале Фонда ПИО, код њих је 160 пензионера, бивших радника јавних предузећа, поднело већ првог дана (28. јануара) захтев за добијање потврде о оствареном стажу. Тај докуменат ветерани рада ће добијати у року од три дана по подношењу захтева – ако не постоје проблеми у вези са издавањем радне књижице.

Нови Сад тај чи град

Доказ мудрости може бити и одлука да се вежба у интересу свог здравља, уверени су многи Новосађани

Удалекој Кини није никакво чудо јутром видети људе који вежбају у парковима. Нису то вежбе за снагу, издржљивост и обликовање тела чијем је величању склона западна култура: посматрачу, због лаганих, и оку пријатних кретњи, то више личи на плес, на медитацију у покрету, што ова древна вештина, звана тај чи, заиста и јесте.

Тај чи је постао веома популаран и међу Новосађанима, јер Градска управа за спорт и омладину финансира пројекат «Нови Сад тај чи град» – у сусрет Олимпијади у Пекингу. Долазили су и представници Кинеске амбасаде, обрадовани бригом градских отаца за здравље суграђана, поготово старијих. Јер, многа истраживања и западњачких научника казују да овај систем вежби побољшава рад срчаног и респираторног система, смањује страх и депресију, повећава самопоуздање жена оболелих од рака дојке и смањује опасност од падова старијих особа за близу 50 одсто.

У парковима и клубовима

Човек који је међу првима у Новом Саду почео да практикује тај чи зове се **Драган Петровић**, оснивач клуба «Сун»: ову вештину почео је да учи пре 20 година, од правих Кинеза.

– Услов да би неко приступио вежбању – каже овај истрајни учитељ – јесте опуштање и тела и психе, па се тек онда улази у физички покрет, користан за физиологију, за све системе унутрашњих органа. Зато паркови и јесу идеална места за вежбање. Наши инструктори већ три године вежбају с Новосађанима у парковима два пута недељно, од маја до септембра. Од фебруара до краја априла селимо се у клубове пензионера Геронтолошког центра Нови Сад. Пошто ту долазе старији, програм вежбања

је једноставнији. Учимо их како да масирају акупунктурне тачке и центре који подстичу кретање енергије, коју Кинези називају Чи. Вежбањем постају стабилнији, сигурнији при ходу јер ова древна вештина јача и локомоторни систем, јача скелет. Основни покрет у тај чију иде из базе кичме која је, као што знамо, стуб тела и носи цео организам, а угрожена је седећим пословима. Зато и многи људи средњих година долазе да вежбају озбиљније, да уче форме – Плес кинеских мудраца. Лагано, без великог физичког напора, покреће се енергија целог тела, служећи добром здрављу и расположењу.

– Већ дуго сам пензионерка – каже **Ана Коркони**, која уз 64 године живота има и два вежбања тај чи. – Раније сам много шетала, али кад сам у парку видела вежбаче, одмах сам се прикључила. Фантастичан ми је тај телесни осећај, еластичнија сам, много лакше обављам кућне послове. Приметила сам и да лакше контактирам с људима, да се не уплашим пред неким проблемом, да сам стварно стабилна у сваком погледу. Не користим никакве лекове и желим да пензију, зарађену у конфекцији, што дуже уживам у здрављу.

Весна Пинтарић је дошла у клуб пре мужа **Јована**. Обоје имају «седећи» посао, а он је, као менаџер у области информационог система, и стално изложен стресу:

– По цео дан седим, састанчим, бринем о роковима и пословима, па кад дођем на тренинг заиста уживам у опуштању. Пре осам година оперисао сам кичму, дискус хернију, и дуго сам се опорављао. Морао сам да мирујем, дуго сам се шантао. То је оно што је мени тај чи дао – да се осећам потпуно слободно, а не као човек који је имао озбиљну операцију.

Тај чи је одличан систем вежби за нас старије, од педесетих па надаље – сада прича Јован.

Мирјана Пештерац, архитекта, дане, а некад и ноћи, проводи за компјутером:

– У клубу сам, ево, већ друга година, три пута недељно, без обзира на метеоролошке услове, идем на тренинге. Осећам се физички јачом, стабилнијом. Мислим да су енергетске блокаде све слабије. Постала сам лежернија, отворенија за комуникацију. Све се покренуло!

И мозак у форми

Међу онима који слободно време прилагођавају терминима за вежбање тај чија је и **Марија Шнајдер**, књиговођа, која са 56 година не размишља о одласку у пензију да би се одмарала. Уз вожњу бициклом додала је и ову нову активност, која јој изузетно годи:

– Покретљивија сам, стабилнија, мање сам нервозна, а и мозак држим у форми. Морамо да научимо и запамтимо многе покрете који се, добром синхронизацијом, сливају у целину, тако да побољшавамо и памћење.

– Ово је много боље него шетња – одушевљено говори **Роза Теларовић** која са 77 година изгледа баш као девојчица. – Ово је мени спасило живот! Имала сам висок притисак, а и кичма ми је, пошто сам радила у књиговодству, била «зарђала». Сада је то све у реду...

Чланови тај чи клуба «Сун» сигурно неће учествовати на спектаклу отварања Олимпијаде у Пекингу. Али, виђаћемо их како у парковима изводе «Плес кинеских мудраца» којима су се, захваљујући одлуци да вежбају у интересу свог здравља, и сами придружили.

Ика Митровић

НАШ САГОВОРНИК: ЛАЗАР ДИМИТРИЈЕВИЋ

Уметник навикнут на самоћу

Испод копрене стваралачких емоција изненада се открива осетљива дубоко сентиментална природа

Лазар Димитријевић. По школи и ономе што најчешће ради – сликар. А кад су речи јаче од слика онда је и писац. А тек како пребира прстима на класичној гитари, за себе и друге...

Крајем прошле године у павиљону «Цвијета Зузорић» Ваша ретроспективна изложба под насловом «Реминесценције и атрибути материје», а као поднаслов «Ликовна метармофоза геноцида Јасеновац, Крајина, Косово». Очигледно та тематика дуго у Вама тиња па букне кроз слике. Када је настала прва слика из овог циклуса?

Питање је врло важно за мене јер сам већ од 1974. опседнут том темом која је, де факто, једна врста трауме с обзиром на то да су најближи моје мајке, значи мој дјед и бака и сви остали, брутално поубијани и спаљени у Бихаћу почетком рата. Тих дана, као дете, видео сам како мајка стално плаче за својима и та врста трауме латентно је сазревала у мени и ја сам је 1976. обликовао. Био сам у Шведској и већ сам 1979. имао у Стокхолму изложбу под насловом Јасеновац. И у литерарном раду имао сам сећања на то ратно време па сам о томе писао у последњем роману који је крајем прошле године издала «Београдска књига».

Прошло је више од 40 година када сте као један од најбољих завршили Ликовну академију у класи Недељка Гвозденовића,

а од тада многе групне и самосталне изложбе и чланство у ликовним удружењима и код нас и у Шведској и Енглеској. А кад сам разгледао Вашу изложбу нисам могао да се одредим јесте ли сликар фигуре и реализма, или експресиониста, а можда и поклоник апстракције и енформела. Шта сте као сликар у ствари?

Веома мали број мојих слика могао би се дефинисати као асоцијативна апстракција, а шездесетих прошлог века наставио сам са асоцијативним сликарством које, како и сама реч каже, има асоцијацију на фигуру, али је ослобођена од наративног описа. Касније сам се у процесу ангажованог сликања приближавао и враћао фигури, али увек сам тежио да не изневерим ону моју љубав за оплемењену материју и ту је енформел увек био присутан само не у смислу апстрактивног поступка већ опет асоцијативног. Зато ја свој начин сликања и називам асоцијативни енформел који се касније искристалисао у један експресионистички облик са свим тим обележјима материје које сам досад помињао.

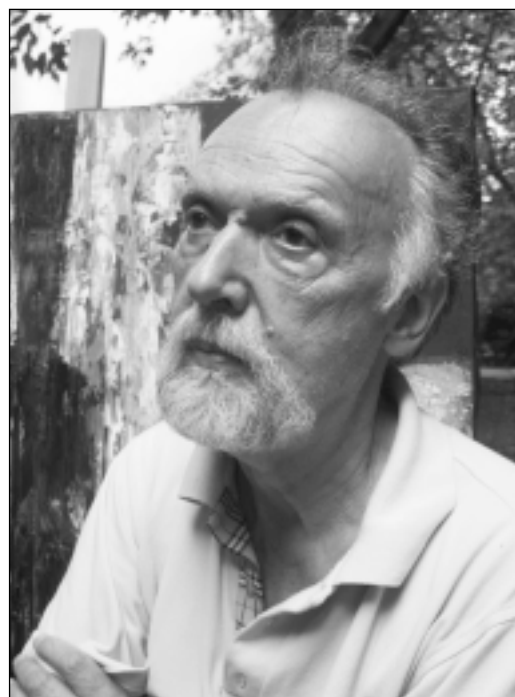
Уз слике на овој изложби представили сте и две књиге поезије и то поеме «Кнезу Лазару мироточивом» и «Таргет», а затим и роман «Стокхолмске кантате». Значи, нисте само сликар већ и писац?

Укратко: прва књига са две поеме је, де факто, апсолутно везана за изложбу, иако је поема о кнезу Лазару и Косову

писана 1983. а «Таргет» је написан 1999. кад је бомбардован Београд, али тематски оне су, на неки начин, део ове изложбе. Роман је иначе психолошке и социолошке природе, а сам поступак при писању је нека врста Бахове фуге пошто свирам Баха на гитари.

Значи ли то да Ваша духовна и уметничка стремљења изражавате и сликом и речју, али за један број људи Ви сте и врстан гитариста на класичној гитари. Јесте ли музичар самоук или сте и неке музичке школе завршили?

Ја сам самоук. Како и зашто? Када сам као петнаестогодишњак лежао у гипсаном кориту нисам имао шансе да седим и свирам клавир, као раније. Мајка ми је купила гитару да не бих у том прометејском кориту очајавао због музике и ја сам, наравно, без икаквих знања о гитари у почетку пипкао тај инструмент, а после мало «разгибавао» прсте по жицама. Доцније, мелодије које сам свирао на клавиру покушавао сам да пронађем у жицама гитаре. Лежећи у том кориту и мучећи гитару

чуо сам преко радија нашег врсног гитаристу **Јована Јовичића** па сам му чак и писао. Не знајући технику гитаре полако сам је ипак освајао и кад сам пребачен на лечење у Ровињ први пут сам чуо **Сеговију** преко радија и заплакао кад је неки Муја (није из Добоја) пребацио таласе на неку утакмицу. Кад сам после пет и по година најзад напустио корито и поново проходао посетио сам Јовичића који ми је дао више савета, али часове због заузетости није ми држао. Кад сам гитару савладао дошли су на ред концерти, затим музика за документарне филмове («На камену у Почитељу») и многи други снимци. Као сликар нисам добио надимак, рецимо, **Леонардо**, али као музичар јесам: Пријатељи ме зову Сеговија.

Бора Ољачић

ПРЕПОРУКЕ КОД БОЛЕСТИ ШТИТАСТЕ ЖЛЕЗДЕ

«Лептир» не воли слано и мокро

Хипертиреоза је хронична болест и подразумева дуготрајно лечење, као и редовне контроле код ендокринолога и у лабораторији

Штитаста (тироидна) жлезда је непарна жлезда, смештена у врату људи испод гркљанске хрскавице, на предњем делу душника. Једна је од највећих жлезди у телу, има два режња повезана средишњим суженим делом (облика је слова Н, или лептира са раширеним крилима), а тежина јој је око 20 грама. Основна функција јој је да ствара и излучује hormone у крв (ендокрина жлезда) који имају важну улогу у регулацији метаболизма, потрошњи калорија и производњи енергије у људском организму.

Саставни део ових хормона је јод, а они повећавају и базалну потрошњу кисеоника, затим синтезу беланчевина и минутни волумен срца, убрзавају разградњу холестерола и смањују његову количину у телу, помажу метаболичко одстрањивање стероидних хормона и многих лекова.

Хормони штитасте жлезде утичу на раст и сазре-

Тешко је препознати
Смањено лучење хормона штитасте жлезде, хипотиреоза, може се јавити и код деце, што је најтеже јер омета њихов раст и развој. Као и код одраслих, овај поремећај дуго може пролазити непрепознат: почиње као физичка и психичка успореност која се дуго погрешно приписује стресу и умору, а прате је и симптоми који се могу тумачити разним другим узроцима – бледило лица, повећање телесне тежине, подбулост, гушавост, осећај хладноће, грчеви мишића, повишен крвни притисак, поремећај брзине и ритма срца, лења црева, сува и испуцала кожа, коса и нокти, глас дубљи...

вање људи: стимулишу окштавање, раст костију у дужину, подстичу стварање хормона раста, учествују у развоју централног нервног система. Такође, утичу и на будност, реаговање на различите надражаје, на чуло слуха, осећај глади, памћење и способност учења, на осећања. Важну улогу имају и у репродуктивним функцијама мушкарца и жене,

као и одржавању нормалне трудноће код жена.

Прекомерно лучење хормона штитасте жлезде се назива хипертиреоза (Грејвс-Базедовљева болест). Симптоми су: убрзан рад срца; тешко подношење врућине; гушавост; «избуљене» очи; пролив; губитак тежине; дрхтање руку; губитак даха; нервоза; промене у понашању; слабост; умор; губитак косе; код жена могућа је и појава нередовног циклуса... Жене између 30 и 50 година старости најчешће и оболевају од ове болести. За хипертиреозу је карактеристично да има фазе смирења и непредвидивог наступа, трајања и излечења.

На врсту терапије коју ће лекар препишти утиче старост пацијента, узрок хипертиреозе, доступност одговарајућих облика лечења, алергија на лекове, тежина симптома и утицај других болести од којих пацијент болује. Најчешћа терапија су антитиреоидни лекови и тиреостатици којима се може постићи добра контрола рада штитасте жлезде ако се

пропише одговарајућа доза лека.

Осим употребе прописаних лекова оболели од хипертиреозе требало би да се придржавају и одређених правила.

Потребно је да редовно одлазе на контроле код ендокринолога и у лабораторију. Такође, морају редовно да узимају прописане лекове и не смеју да користе алтернативну медицину у лечењу (зелени орашчић са медом, разне чајеве, препарате јода...) јер тачан узрок појаве хипертиреозе није још у потпуности познат. Код промена на очима, не смеју се користити ни капи, масти и течности за очи које очни лекар није прописао.

Исхрана је уобичајена – без ограничења, осим велике редукације кухињске соли, смањеног уноса течности и обавезног додатка минералних соли. Оптимално је да оболели обедује три пута дневно – уз две ужине, да попије до литар млека дневно и да једе свеже воће и поврће. Корисно је пити и квас, минералну воду и природне сокове.

Треба избегавати никотин, задимљене и загушљиве просторије, буку и галаму. Због појачаног знојења потребно је да се оболели чешће туширају и посвете више пажње личној хигијени, тоалети коже и очију као и хигијени рубља.

Неопходан је дневни одмор у трајању сат-два и што чешћи боравак на свежем ваздуху – у зеленилу и хладовини. По потреби, могу се користити шешир и наочаре за сунце.

Добро је користити, приликом одмора, вишље

Обавезно свеже воће и поврће

узглавље – стандардни јастук уз додатак ваљкастог јастука за врат.

Ако лекар препоручи мању хирушку интервенцију (операција слепог црева, крајника или вађење зуба), оболели га обавезно мора обавестити да је под тиреосупресивном терапијом.

У активної фази Грејвс-Базедовљеве болести, физичке, спортске и радне активности потребно је ограничити.

Незаменииви јод

За производњу хормона штитној жлезди је неопходан јод који уносимо храном. Да би нормално функционисала, потребно је да се дневно уноси од 50 до 140 микрограма јода – за шта би, тврде неки аутори, одрастао човек свакодневно морао да поједе, на пример, пет килограма кромпира! Зато се вода јодира, а у исхрани треба користити морску рибу и морске плодове богате јодом.

С обзиром да је хипертиреоза хронична болест, неопходно је и потпуно и дуготрајно разумевање, стрпљење и толеранција породице, околине и радне средине. Једино се уз овакву помоћ и сарадњу може постићи брже оздрављење.

Мирослав Мектеровић

АЛТЕРНАТИВА ЛЕГАЛНА И У СРБИЈИ

И лекари и травари

После безмало двогодишњег чекања, крајем 2007. ступио је на снагу Правилник којим су западна и традиционална медицина коначно постале равноправне и у нашој земљи. «Бели мантили» тако ће добити појачање колега које су деценијама уназад третирали као шарлатане, а у догледно време услуге и једних и других пацијенти ће моћи да користе у домовима здравља.

У Србији, иначе, постоји око 63 алтернативних метода које, између осталих, обухватају народну и источњачку медицину, хомеопатију, ароматерапију... Поборници овог начина лечења сматрају да је алтернативна медицина нешкодљива, јефтинија и делотворнија од званичне јер не лечи болест већ пацијента.

Али, ако буду желели да је легално понуде и овдашњим пацијентима, било да се ради о траварима, акупунктури, акупресури, хомеопатији, квантној медицини, јоги... мораће да докажу да имају неопходно образовање, услове за рад, проверене и испитане «лекове».

– Сви који се баве алтернативном медицином мораће да имају завршен Медицински факултет, на чему су инсистирали стручни кругови. Формираћемо стручни одбор који ће процењивати оправданост бављења традиционалним методама лечења, а потом ће Министарство здравља давати лиценцу за рад. У томе очекујемо помоћ лекарске коморе чија је дужност да учествује у стручном надзору – рекао је недавно министар здравља др **Томица Милосављевић**.

Он је најавио и да се размишља о непосредној сарадњи са Министарством здравља Индије због «ајур веда» поступка и искустава комплементарне медицине, као и о сарадњи са кинеским, јапанским и западноевропским министарствима здравља.

Ипак, услуге алтернативаца неће покривати здравствена каса, већ ће их плаћати сами пацијенти.

Д. Пејић

Нада смањује стрес

И ишчекивање веселог догађаја може да подигне ниво ендорфина и других хормона среће и смањи производњу хормона стреса, сматрају стручњаци са Универзитета Калифорнија.

Асистент на катедри за породичну медицину и шеф истраживачког тима **Ли Берк** тестирао је 16 мушкараца и сви су се сложили да је филм који су гледали био смешан. Половини је три дана унапред најављен смешан филм, услед чега су код њих одмах наступиле промене у расположењу. Када су гледали видео, ниво кортизола – хормона стреса, код њих је пао за 39 одсто, андреналина за 70 процената, док се ниво ендорфина попео за 27 одсто, а хормона раста до 87 одсто. Све то сугерише да ишчекивање смешног догађаја може да смањи стрес и стимулише имунолошки систем.

Пешице за добру форму

Колико смо се улењили најбоље показују сцене испред лифтова, било у пословним било у «кућним» варијантама: наима, већина људи ће радије чекати лифт пет минута и гужвати се у њему него што ће се на одредиште упутити пешице. А ваља знати да пењање степеницама у трајању од 20 минута сагорева 100 калорија. Наравно, не морате одједном да препешачите до осмог спрата већ можете да се «увежбате» у фазама: првих дана се пењите по два, а како

будете улазили у кондицију повећавајте и број пређених спратова.

Такође, спремање куће, то јест прање прозора, усисавање и слично, иако баш нису најомиљеније «дисциплине» на свету, представљају корисне физичке активности. Доказано је, исто, да се обављањем кућних послова као што су, рецимо, прање судова, пеглање и прање аутомобила, за нешто мање од пола сата «изгуби» 100 калорија.

За боље везе – гасите ТВ

Добра комуникација изузетно је важна за сваку везу, посебно за брак. А у име добре комуникације – угасите телевизор. Ново истраживање из Пурдие универзитета открива да људи који разговарају пред ТВ-екраном гледају у своје суговорнике 36 посто ређе него када је телевизор искључен. Последица је и мање задовољавајућа размена мишљења.

– Чак и када ТВ служи као звучна кулиса, омета комуникацију – каже **Глен Спаркс**, професор комуникологије који је водио истраживање; његова препорука: гледајте само оно што заиста волите. – Остатак времена телевизор нека буде искључен. Тако имате више прилике за разговор и можете да се усредсредите на вољену особу.

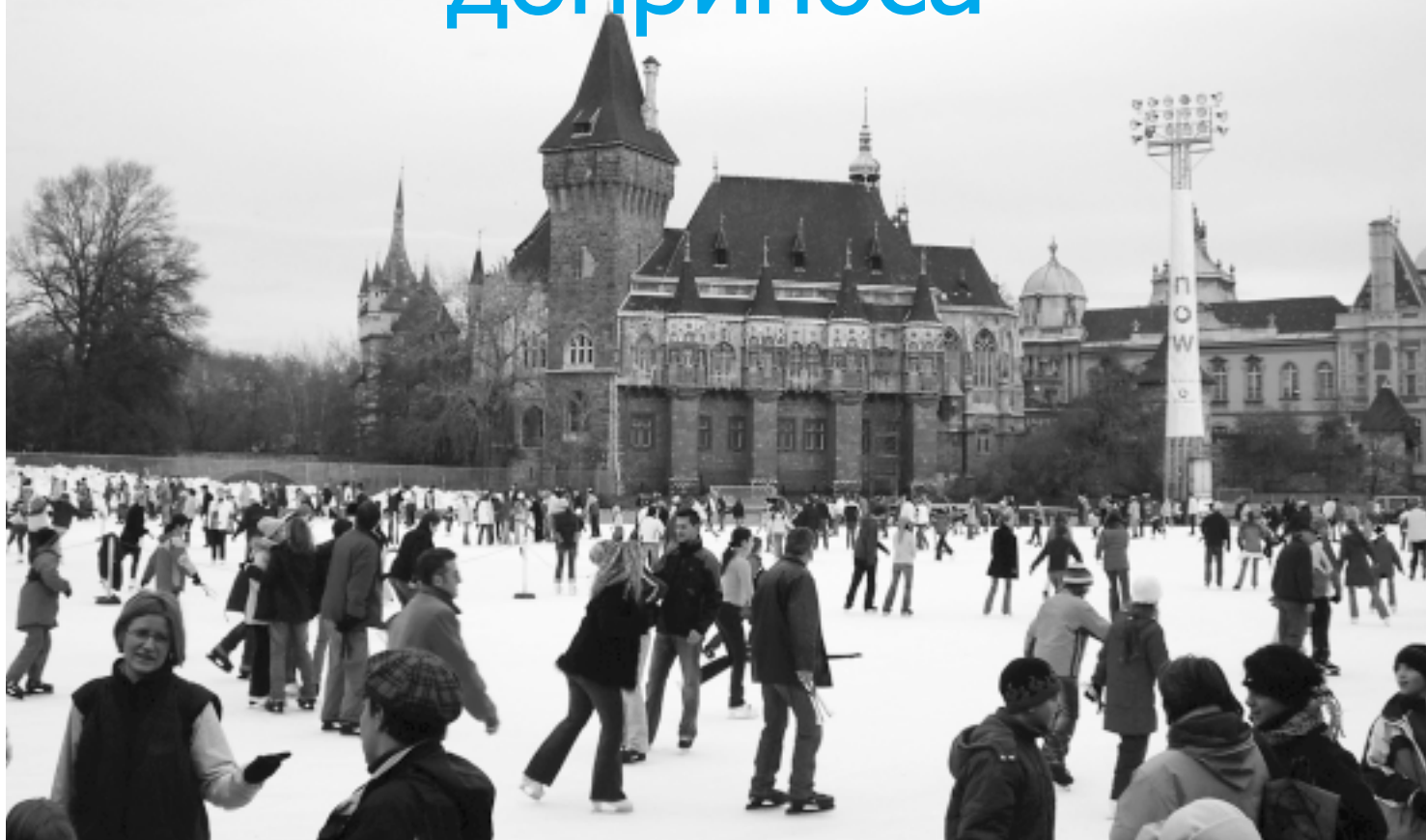
Ново са «Зеленом јабуком»

У организацији Привредне коморе Србије и програма «Здрава храна-зелена јабука», представљени су нови производи на тржишту који су, после обезбеђеног изузетног квалитета, према мишљењу Стручне комисије стекли право да понесу престижни жиг «Зелене јабуке». То су прва црна чоколада код нас, Swisslon Такова, мариниринано пилеће месо Агрожива и природни врцани мед са селеном Тимомеда.

В. С.

ОВЕ ГОДИНЕ ПОНОВО РЕФОРМА ПЕНЗИЈСКОГ СИСТЕМА

И затвор за неплаћање доприноса

Проблем са издвајањем новца из државне касе за социјална давања и исплату пензија није специфичност само на нашим просторима, последњих деценија захватио је и најразвијеније земље света. Чак ће и Американци, према неким прогнозама, од 2018. године морати да из општег буџета покривају дефицит у државном пензијском фонду – као што се то данас ради у Србији.

Први у приватизацију

У свим бившим комунистичким земљама Источне Европе напуштање модела «социјалне државе» неминовно је захтевало и трансформацију пензионог система. Углавном се уводило приватно пензионо осигурање – други (обавезно приватно)

и трећи стуб (добровољно приватно осигурање). То су први урадили, пре више од десетак година, наши суседи Мађари. Тачније, прво су, 1993, увели добровољне, а 1998. године и обавезне приватне пензијске фондове. У Мађарској ове врсте пензијских фондова послују као непрофитна правна лица у власништву својих чланова. Иако по закону имају право да

управљају имовином, углавном ангажују портфолију менаџера са стране да то чине за њих. Сви фондови другог стуба су отворени, а трећег стуба могу бити отворени или затворени – уколико их оснивају фирме за своје раднике.

Наравно, и први стуб (обавезно државно осигурање) је реформисан тако што су се издвајања послодавца на бруто плату смањила, са

24 на 21 одсто, док су се обавезе запослених повећале за девет процената. Пензија се усклађују слично швајцарском моделу, индексација је делом везана за пораст трошкова живота, а делом за повећање зарада.

Исплата пензија из јединственог јавног фонда обавља се једном месечно, а каса се пуни из уплате доприноса око три милиона запослених (број пензионера и предшколске деце премашује број радника). Постоји и обавезни минимум доприноса за ПИО које послодавци морају да уплаћују за запослене, у противном их чекају новчане казне, а када је у питању приватно предузеће – у оптицају је и затворска казна.

Други стуб сачињавају пензијски фондови основани

Тешко са стотинак евра

Према речима Мари Габора, регионалног повереника Синдиката железничара Мађарске, у земљи чардаша, термалних вода и бања која има, слично као и Србија, око 10 милиона становника, и где је око 15 одсто становништва старије од 65 година, тренутно се тешко живи од пензије.

Примера ради, минимална зарада у Републици Мађарској је између 250 и 260 евра (око 67.000 форинти), док је минимална пензија око 100 евра.

од стране финансијских група и компанија, који прикупљају и управљају доприносима, а такође и исплаћују пензије. Међутим, они нису и власници фонда. Обавезни доприноси за други стуб износе 8 одсто, а држава подстиче улагање у ово пензијско осигурање пореским олакшицама (одбитком 25 одсто опрезованог дохотка). Трећи стуб добровољног осигурања мађарска власт подржава још повољнијим пореским олакшицама – могуће је и 30 одсто умањити порез на доходак.

Пензијски систем Мађарске у надлежности је Министарства финансија, а за контролу уплате доприноса задужена је Државна агенција за прикупљање пореза.

Трошкови «појели» добит

По анализама неких стручњака, међутим, индивидуални штедни рачуни у обавезним приватним фондовима нашим суседима нису донели очекивани реалан раст уштеђевине – одвојене за сигурнију старост. Наиме, у првих шест година пословања другог стуба просечна стопа инфлације у земљи износила је 6,6 одсто, док је зарада по основу депонованог новца фонду расла за око 3,7 одсто годишње. Дакле, јасно је да су будући пензионери реално на губитку. После истраживања установљено је да су негативни приноси резултат великих административних накнада и трошкова управљања у приватним фондовима. Друга значајна последица рада ових фондова по мађарске пензионере јесте да се скоро трећина доприноса слива у приватне фондове, што ствара празнину у финансирању јавног пензијског фонда. Ова математика значи и да ће најмање две генерације запослених примати ниже пензије да би се надокнадио губитак који је настао током процеса приватизације јавног пензијског сектора.

Држава, наравно, дотира текућу исплату пензија, али због недостатка новца у јавном фонду ове године очекује се и реформа пензијског осигурања. Изједначиће се старосна граница одлазака у пензију за жене и мушкарце на 62 године живота.

Пошто мађарско друштво, у целини, финансијски не може да покрије трошкове приватизације пензијског система, односно губитак прихода јавног фонда, држава покушава да то надокнади нижом индексацијом пензија и повећаним износом дотација овом фонду. Међутим, јасно је да, ипак, порески обвезници и пензионери «извлаче дебљи крај» у овој транзицији.

Мирослав Мектеровић

У КАНАДИ ОБДАНИШТА И ЗА СТАРЕ, А...

... у Београду дневни клубови

У канадском граду Калгарију својевремено су први најавили отварање обданишта и за старе: намера је била да овај простор буде намењен грађанима старијим од 65 година и да они у њему бораве од 8 до 18 сати сваког радног дана.

Иницијатори су своју идеју тумачили све већим бројем запослених који немају времена да брину о остарелим родитељима: да би сачували радна места, принуђени су на велике жртве, рекли су; под жртвама се, вероватно, подразумевала и цена овог обданишта за занемарене родитеље – за месец дана требало је платити 1.230 долара.

Нешто слично мотивисано, мада другачије у остваривању, ускоро би могли да добију и старији Београђани: отварање дневних боравака за старе особе, који досад нису постојали, **Љиљана Јовичић**, градски секретар за социјалну и дечју заштиту, најавила је као главни пројекат за 2008. годину:

– Старачки домови су пребукирани, а отварање дневних боравака омогућиће да у њима старе, немоћне и полузависне особе бораве од шест до 11 сати, где ће им се пружити и превентивна здравствена заштита.

НОВИ ПРОПИСИ У ШВАЈЦАРСКОЈ

Детективи за лажне инвалиде

Према новим прописима о инвалидском осигурању Швајцарске, од јануара 2008. године тамошње инвалидско осигурање има право да ангажује приватне

детективе како би се заштитило од лажних инвалида. Тако ће детективи, осим праћења, најчешће, неверних супружника, под присмотром имати и «нове објекте» – инвалиде. Међутим, они ће радити под строго утврђеним условима који подразумевају, на пример, да неће смети да уђу у кућу осигураника и да га фотографишу и, уопште, да га доведу у незгодну ситуацију.

Одлука да се ангажују приватни детективи донета је да би се спречиле злоупотребе јер, према процени Швајцарског савезног завода за социјално осигурање (BVS), годишње око 1.000 људи добије инвалидску пензију или помоћ а да то не заслужују. Ово се најчешће односи на странце, а међу њима на људе из наше земље, који живе у Швајцарској и који доносе потврде из своје земље да су били у болници (а да нису ни били болесни), тражећи да им се рефундирају трошкови. Како је изјавио **Алард Боис Рејмонд**, потпредседник BVS-а, детективи су, заправо, ангажовани да би се разбила спрега између лекара и осигураника, чиме ће се спречити да то неким буде извор зараде.

М. И.

Са изборне конференције

Душан Билбија (у средини) испред Дома пензионера

РУСКО СЕЛО

По мери најстаријих

Да није довољно само добити просторије за окупљање, већ да је потребно и много сопственог труда и разумевање средине да би оне заиста постале стетиште најстаријих, показало се

на примеру Општинске организације пензионера из Руског Села код Кикинде. Ветерани рада из овог места добили су, пре неколико година, зграду Ватрогасног дома, али се нису одмах снашли

да је заиста и искористе. Од када је, међутим, на чело организације дошао **Душан Билбија**, маја 2005. године, од затеченог «места са две прљаве завесе» направљен је прави кутак у коме рускоселски пензионери радо проводе време дружећи се уз, њима занимљиве, садржаје. То је и разлог што је 230 чланова ове организације (од 368 пензионера колико их укупно има у селу) на недавној изборној седници своје поверење поклонило Душану Билбији, изабравши га поново за председника. Чланови Извршног одбора су и **Милан Голушин** (потпредседник), **Душан Глогинић** (секретар), **Спасе Томаш** (економ), **Славе Поповић**, **Даринка**

Тешановић, **Иван Бербаков**, **Јене Косо**, **Ференц Леринц**, **Имре Орос** и **Душан Петровић** који ће бити и на челу конференције чланства.

Организација пензионера Руског Села активно учествује у животу свог места. Иако не морају, одлучили су да плаћају и самодопринос за изградњу села (од чега су подигнуте православна и католичка капела, обновљана инфраструктура...), па имају пуну подршку месне заједнице за своје подухвате: уведено је грејање на гас, добијен рачунар, донатори су обезбедили телевизор и музички стуб, сопственим средствима просторије су опремљене намештајем...

С. Завишић

БАЈИНА БАШТА

Пред гашењем због трошкова

На подручју општине Бајина Башта живи нешто више од 3.200 пензионера. Неки су у удаљеним местима, па нису укључени у организован рад преко удружења, али многи који јесу и којима је ова организација једини «прозор у свет» ускоро ће можда и то изгубити, песимистичан је **Томислав Бјелић**, председник:

– Имамо солидан Дом пензионера, са три канцеларије, две сале и бифеом, дакле све услове за нормалан рад. Већина пензионера ту и проводи добар део дана и одатле креће проблем. Њихове су пензије, углавном, ниске, тако да они време проводе уз домине, карте и друге игре, али материјалне могућности им нису такве да ту могу и да потроше. Понеки чај и кафа донесу приход од двестотинак динара дневно, а то није довољно ни за плаћање рачуна за струју, комуналије... па је питање издржавања објекта почело озбиљно да се намеће. Има заинтересованих приватника који би простор узели у закуп, али приватник, што је и нормално, хоће профит, а тога нема од пензионерских чајева, што значи да би најстарији у том случају остали без свог места за окупљање – сматра Бјелић.

Удружење пензионера једини излаз види у помоћи општине. Упућен је на ту адресу и допис у коме су описани пензионерски проблеми и тражена помоћ од 500.000 динара за ову и наредне године. Уколико то изостане, организација ће највероватније морати да престане да ради.

Ђ. Миловановић

ГОРЊИ МИЛАНОВАЦ

Активни инвалиди

Удружење оболелих од мултипле склерозе Моравичког округа обухвата четири општине, Горњи Милановац, Ивањица, Лучани и Чачак, и има око сто чланова. Захваљујући председнику **Драгославу Мијаиловићу** из Горњег Милановца, чланови Удружења веома су активни. Тако су током прошле године учествовали на многим спортским такмичењима у Чачку, Ужицу и Крагујевцу. Поводом Дана инвалида, у децембру прошле године, одржан је шаховски турнир. Сваки празник, па и недавни новогодишњи и божићни, прилика су да се теже оболелим члановима додели помоћ, у сарадњи са хуманитарном организацијом «Љуби ближњег свога».

Р. Драгојловић

ЂУПРИЈА

Славље до зоре

Српску нову годину пензионери Општинске организације из Ђуприје дочекали су у свом Клубу по цени од 500 динара. Уз богату вечеру, добру музику, уз песму и игру, славили су до ране зоре.

С. Димитријевић

ВЛАДИМИРЦИ

Забаве и излети

Од 29 пензионерских организација са више од 3.500 чланова у Мачванском округу, Општинска организација пензионера Владимирци једна је од најбољих. О томе сведоче многе активности, а њене чланове готово свакодневна дружења и честе забаве – подмлађују, каже њихов председник **Мирко Лазаревић**.

Упркос финансијским проблемима (једини сигуран извор прихода је чланарина, а од ње се годишње прикупи 80.000 динара), можда и захваљујући томе што су више од половине чланова припаднице лепшег пола, увек се нешто догађа. Организују се излети, набављају огрев и намирнице по повољнијим ценама, не изостаје ни новчана помоћ за најугроженије, болеснима се омогућава бесплатан опоравак у бањама, а не заборављају се ни породице преминулих чланова, истиче Лазаревић. Добра је и сарадња са локалном самоуправом: општина излази својим најстаријим суграђанима у сусрет кад год и колико може – од новчане помоћи из општинске касе, која је прошле године износила 400.000 динара, до обезбеђивања бесплатног аутобуског превоза за излете.

З. Ђурић

КИКИНДА

Признање «Сунчаној јесени»

Културно-уметничко друштво пензионера «Сунчана јесен» у Кикинди овенчано је још једним признањем у својој 35-годишњој традицији: добитник је годишње похвалнице Општине Кикинда, коју је примила председница **Радмила Добријевић**.

Иначе, овај пензионерски КУД је већ 1992. године постао носилац октобарске награде локалне самоуправе.

Поводом прославе јубилеја, кикиндски КУД «Сунчана јесен» гостовао је и у емисији РТВ Војводине «Додати живот годинама».

С. З.

Велин Илић

Мирослава Антић

ВРАЊЕ

Брига о бившим радницима

Већ традиционално, на сусрету две године, врањански «Алфа плам» приређује пријем за своје пензионере. Захваљујући директору **Велину Илићу**, поред закуске и пригодних поклона, увек се нађе и неки динар. Овог пута износ је био не баш занемарљив за пензионерски џеп – четири хиљаде динара. Према речима пензионерке **Мирославе Антић**, «Алфа плам» брине о својим бившим радницима и тако што им омогућава одлазак у бање (она је прошлог лета боравила у Нишкој Бањи), али од свега је ипак, наглашава она, најлепши осећај да нису заборављени од фирме у којој су провели добар део свог радноактивног живота.

Р. Станојковић

АПАТИН

Бесплатно у Сокобању

Година је тек почела, а у Општинској организацији инвалида рада Апатина, која окупља близу хиљаду чланова, већ су издвојена средства и уплаћен опоравак у Сокобањи за 50 чланова – најсиромашнијих и највреднијих активиста.

О добром раду ове организације сведочи и Октобарска награда коју је, међу 13 успешних привредника, добио и њен председник **Ратко Богић**.

И. М.

ГРОЦКА

Никад није касно

Да такмичарски дух и веште руке нису само привилегија младих, показали су мештани Гроцке. Током манифестације посвећене старима, коју су организовали Црвени крст Гроцке и Геронтолошки центар, најстарији су показали своје умеће у писању, изради ручних радова, кулинарским вештинама...

Од 50-так учесника, за најбољи «Бакин ручни рад» проглашен је рад **Драгославе Николић**, док је у категорији «Домаћи колач» победница **Душанка Славујица**. Дипломе за литерарне радове освојиле су **Љубинка Пантелић** и **Драгославка Николић**.

З. Чукић

ЗАПИС ИЗ ГРАДА СА СВЕ ВЕЋИМ БРОЈЕМ ПЕНЗИОНЕРА И УСАМЉЕНИХ ЉУДИ

Најтежа је старост када СТИГНЕ ТИШИНА

Занимљива прича Крсте Митића, најпознатијег и најстаријег социјалног радника, добитника многих награда за дугогодишњи волонтерски рад у хуманитарним организацијама

Крста Митић је буквално цео радни век посветио старима. Из родног Манојловца, кренуо је на школовање у Лесковац, па се образовао широм Србије да би у Београду завршио Вишу школу за социјалне раднике, Дефектолошки факултет, а на Факултету политичких наука

Геронтолошког друштва Лесковац, најстаријег те врсте у Србији, као и других вредних признања.

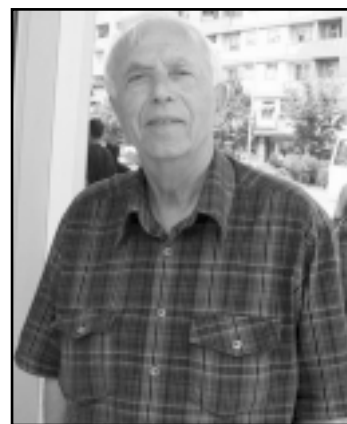
Као специјални педагог, посебно је радио са децом која су, стицајем животних околности, остала без топле руке родитеља. Сећа се како су многа успела, уз

су, вели, повећу просторију локалне самоуправе и делили је са неким чиновницима из стручних служби; један од њих је, из дана у дан, пратио шта социјални радници раде, како разговарају са странкама, многобројним невољницима, па се коначно обратио свом претпостављеном:

– Људи, бадава троше паре ови из Центра за социјални рад. Не само да ништа не раде, него само разговарају са странкама, пију кафу, распитују се за њихово породично стање и шетају по граду. То треба прекинути!

Крста Митић је био учесник чак три светска конгреса из области старења и о тој проблематици је написао велики број популарних чланака и одржао многа предавања.

Посматрајући прилике у лесковачкој општини, Митић констатује да су 1961. године старије особе учествовале у укупној популацији са 8,1, а сада са 22,47 одсто. Исказано у бројкама, старијих има 35.000, три и по пута више него пре четири деценије!

Крста Митић

– Према проценама стручњака, број старијих од 60 година у лесковачком крају ускоро ће достићи 28 одсто укупне популације. Демографска кретања још више ће заострити већ сада присутан неповољан однос између броја запослених и пензионера и отежаће обезбеђење средстава за исплату пензија и финансирање здравствених потреба и других служби које су битне за људе трећег доба – оцењује Крста Митић, најпознатији социјални радник у лесковачком крају.

Данило Коцић

Геронтолошки центар у Лесковцу

стекао звање специјалисте, стручњака за социјалну рехабилитацију.

– Почео сам да радим одмах после завршене Пољопривредне школе у Лесковцу и био први апотекар. Мене је, међутим, у животу интересовало нешто друго, управо оно што је обележило наредне године. То је помоћ социјално угроженима и старијим особама – прича Крста Митић, десетак година пензионер, у чијој књижици је уписано 42 године стажа проведених, готово свих, у Центру за социјални рад.

И сада активан у многим хуманитарним организацијама, добитник је посебне повеље

помоћ Центра за социјални рад и људи добре воље, да заврше школу. Једна од девојчица о којој је бригу водио Центар постала је социјални радник, а друга је сада учитељица. Сличних примера је подоста.

Тешко је и побројати дужности у хуманитарним организацијама које је Митић обављао, све волонтерски, без динара надокнаде.

Митић из богате радне биографије казује једну анегдоту о томе колико су «општинари» шездесетих година разумевали њихову улогу: при формирања Центра за социјални рад користили

ДОЊИ МИЛАНОВАЦ

И друже се и помажу

Општинска организација пензионера Доњи Милановац, поред градских, обухвата и шест сеоских месних заједница, са укупно 1.200 чланова. Током протекле године успешно је остварено све планирано – набавка намирница, огрева, помоћ најсиромашнијим и болесним члановима и неколико излета у околину. Сличне активности планиране су и за ову годину, а договором, заједничким радом и залагањем, убеђени су доњемилановачки пензионери, биће сви планови и реализовани.

М. Радуловић

ПРИЧАЛА МИ МОЈА БАКА

Штрудле и гибанице

Има где позовеш продавницу, они донесу готов ручак, па ти измере и притисак, попричају, напишу писмо твојој деци... ал шта вреди кад немаш коме да скуваш домаћу супицу

Ево, чедо моје, порашће ми пензија за 11,06 одсто. Е сад, кажу они који се разуму да то није повишица, него су толико пензије заостале за платама у прошлој години, па да по Закону сустижу тих одређених 60 процената. Оћул моћи да купим ичега више за нову пензију не могу ти касти, јер је у старој години штошта поскупело, а код нас се поскупљењима нико више и не чуди. Ови само кажу како је скочила цена нафте, а сутра у дућану све скупље него јуче!

Нисмо ми Јапан, земља вредних и богатих, али ипак скромних људи, земља «излазећег сунца»! Код нас ти је, дете моје, све чешће облачно, у ишчекивању муња и грмљавине, и неке силе која стално због нечег прети! Али, нећу сад тиме да те смарам, како ви, млађарија, имате обичај да кажете. О том Јапану сам хтела да ти приповедам! Тамо ти је, пишу новине, неки дан поскупело млеко први пут после 30 година! А ти што га продају, надугачко и нашироко су објашњавали

народу да су подигли цену због наглог поскупљења кукуруза и друге сточне хране на светским пијацама. Зна се да они немају довољно плодне земље да производе колко треба хране и за стоку. Да ми је нешто било пустит Јапанце на ову силну земљу што необрађена стоји док се око закупа прегоне држава, пољопривредни комбинати, тајкуни и сељаци! Па да узгоје довољно и за њих, и за нас, све радујући се. Јер ти Јапанци баш волу да раду.

Ево, сад су они измислили себи празник 31. јануара, зову га «Дан вољених супруга». То је све почело од «Удружења добрих мужева» које је позвало све мужеве у Јапану да тог дана дођу кући с посла неуобичајено рано – у 20 часова, погледају своје супруге у очи, и кажу им «хвала».

Овај празник није још сасвим на снази, јер је већини мушкараца посао важнији од супруге и многи раде до дубоке старости. Тамо има више од 32.000 стогодишњака, а сваки пети Јапанац старији је од 65 година. И код њих се, као и овде, рађа све мање деце, а због доброг живота и бриге о здрављу, њихов век ће бити све дужи. Због тога пословни људи стално измишљају нове услуге за старије становнике.

Тамо људи у самопослуги могу да пошаљу факс или нешто копирају, могу да купе карте за биоскоп, позориште и утакмице, да подигну новце са тим својим картицама. Или, на пример, нека бакица наручи телефоном из тих њиних великих продавница готов ручак, само да га подгреје. Онај ко јој донесе то што је тражила измериће јој и притисак, продиванити с њом

о здрављу и којечему, а после ће преко компјутера написати писамце њеној фамилији.

Е, видиш, љуби те баба, то ми се баш и не свиђа у том Јапану! Све се ради преко технике. Деца им стално буље у компјутере, кад порасту и запосле се од силног рада немају времена ни за своје жене и децу, родитеље, акамоли да јоште обилазе бабе и деде. А шта бих ја без вас, чедо моје, ко би ме радовао својим доласцима!? Ко ме бих месила штрудле и гибанице и кувала домаће супице?

Не знам да ли Јапанци баш волу, или морају тако, пошто имају близу четири милиона људи старијих од 65 година који живе сами. Има их који су скроз побенавили, као онај неки Масару, стогодишњак, кога је у два месеца полиција хапсила два пута због опасне возње аутомобилом. А он им је казо да га возња одржава крепким, и помаже му да не посенили. То што је опасност за остале људе, њега није брига. Е сад су се власти досетиле, па ће свако, кад наврши 75 година, да би продужио возачку дозволу морати на лекарски преглед, да се провери није ли сенилан.

Читала сам да и они, попут нашег света, волу да се баве политиком. Један, коме је сада 79 година, већ је четири пута хтео да буде градоначелник Токија, оноликог града! Када су га питали хоће ли опет на изборе, он се зачудио што га то уопште питају! Та тек је средовечан, а пошто намерава да живи 144 године, може се кандидовати још 16 пута!

Све се нешто мислим, дете моје, да би се, можда, и код нас могло наћи таквих.

Унука Ика

ФИЛОЗОФИ ОПШТЕ ПРАКСЕ

Милионери без милиона

Не гледам често разноразне квизове на ТВ и зато се унапред извињавам што тврдим да нико, или скоро нико, није добио милион у квизу где последње питање доноси милион динара, евра, куна или фунти. Али тако није само код нас већ и у Европи како сам се распитао код наших «Европљана» који гледају тамошње телевизије. Гледајући француску и енглеску ТВ дошао сам до закључка да се и њихови учесници задовоље са десетак или двадесетак хиљада евра (фунти) и онда брже-боље одустану да и то не изгубе јер добро знају да ће питање за милион бити врло «научно» у стилу: Којом руком и којим прстима је Џон Џон из бенда «Џун Џун» свирао соло на гитари. Међутим, довитљиви Енглези који су и измислили тај квиз једном су ипак страдали. Било је то кад је извесна мудра дама одговорила на сва питања и дошла до милион фунти, а онда да јој тај милион ипак не би дали организатори квиза су јој поставили врло «лако» питање: Како се зове трећи, најмлађи нећак ерла (грофа) од Единбурга. А дама као из топа: Мајкл. Водитељ и газда да умру од муке јер колико ће реклама морати да пуста на ТВ како би надокнадили тај милион! А кад је водитељ упитао даму како је знала име племенитог нећака она је одговорила: Ја сам из више средње класе па се повремено дружим и са нашим лордовима. Овако је некако било у Енглеској, а ако неки од наших квизомана стигне до милиона очекује га још мудрије питање: Како се звала пета по реду љубавница Хајдук Вељка?

Борос

Некима повишица као моја пензија

Драга Редакцијо,
повремено читам ваш лист, узем од комшије, и много ми се свиђа па бих желео да шаљете и мени. Има много лепих и корисних ствари.

Пензионери се радују повећању пензије, а ја сам веома разочаран јер имам за 22 године радног стажа 6.800 пензију и добићу повишицу око 700 динара. Онај који има пензију 60.000 добиће целу моју пензију повишицу.

Чуди ме да то неко не види, или не жели да види.

А решење је врло једноставно: кад се већ позивају на просечну пензију, ако је просечна пензија 20.000 пута 11 одсто, то је 2.200 динара. Значи сваком би требало повећати пензију за 2.200 динара. Ако неко ово види бићу захвалан.

Станковић Богомир, село Каличина, Књажевац

Одговор редакције: Наш лист се бесплатно дистрибуира на адресе читалаца, углавном институција и организација, али и на појединачне адресе наших корисника. С обзиром на то да нам је тираж ограничен, трудимо се да свима изађемо у сусрет колико је то у нашој моћи. Да бисте добијали лист, довољно је да нам доставите адресу, са поштанским бројем места, а ми ћемо вас чим се укаже прилика, уврстити на листу оних који добијају примерак на адресу.

Многе завејао и снег и заборава (Фото: С. Завишић)

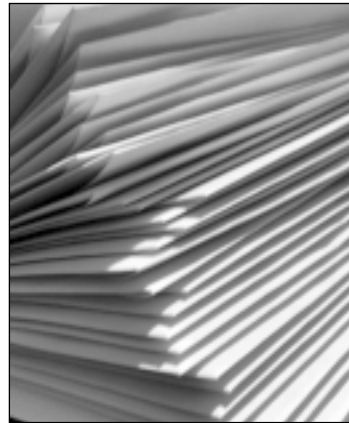
Потрудимо се и сами

Последњих дана је било лепо и топло време, па ће можда изгледати да моје писмо сада не заслужује пажњу. Ипак, зима још није завршена, а до пре неки дан је било снега и леда да се једва ходало улицама. Нарочито кад је реч о споредним улицама, у насељима, мада ни главне нису биле баш за понос и дику, поготово када је о тротоарима реч.

Сви знамо да се бунимо и кукамо на градске службе што нису одмах реаговале и очистиле улице да се нормално одвија саобраћај. Али, кад ми треба да очистимо тротоар испред своје зграде или куће, онда се баш и не претргнемо од посла. Не може се ни од инспекције очекивати (а и треба ли) да стигне баш у сваку улицицу и проверава да ли смо себи омогућили пристојан живот.

Зато, не чекајмо само на друге, урадимо нешто и сами како бисмо нормално живели и у зимским условима.

Поздрав, И. Јелић, Београд

ПИШИТЕ НАМ,

Драги читаоци,
Ово је простор намењен Вашим писмима. Пишите нам шта Вам се у нашем и Вашем листу допада, а шта би могло да буде боље, шта бисте волели да прочитате или да саопштите другим читаоцима.

Адреса је др Александра Костића број 9, 11000 Београд или електронском поштом, на proffice@pioz.org.yu.

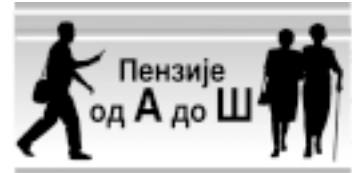
Невоље мајданпечких пензионера

Пензионери Мајданпека већ две године налазе се у незавидном положају, јер практично немамо своју организацију. Постоје два човека који су, на начин који не бих желео да помињем и коментаришем, себе прогласили председником и потпредседником организације и злоупотребљавају то на нашу штету, а у своју корист.

Зато бих само да скренем пажњу Савеза пензионера и замолим да се провери шта се то догађа у нашем граду са пензионерском организацијом јер сматрам да ни Савезу не служи на част да се неко издаје за нешто што није и блати читав Савез пензионера.

Унапред захвалан ако се стане на пут оваквом понашању и уведе ред у Општинску организацију пензионера Мајданпека.

**Божидар Паско,
Мајданпек**

-Б-

Бенефицирани радни стаж

је стаж са увећаним трајањем који се признаје осигураницима уколико раде на изузетно тешким и опасним радним местима, што може негативно да утиче на њихово здравље или имати за последицу немогућност обављања професионалне делатности након одређеног броја година живота (према Закону о пензијском и инвалидском осигурању).

Бизмарков модел финансирања социјалног осигурања

Идеје канцелара Ота фон Бизмарка о социјалној заштити у Немачкој преточене су 1883. године у Закон о социјалном осигурању. Прописано је да запослени и послодавци уплаћују средства доприноса у одговарајуће фондове социјалног осигурања и да на основу њих могу остварити права по основу реализације социјалних ризика: старости (право на старосну пензију), болести (право на здравствену заштиту), итд.

-В-

Вештачење

је давање налаза, мишљења и оцена органа вештачења – лекара у циљу решавања права по основу инвалидског осигурања. Органи вештачења у нашем систему пензијско-инвалидског осигурања образују се као првостепени и другостепени.

(Извор: «Речник појмова из пензијског осигурања», аутора др Јелене Кочовић и др Татјане Ракоњац-Антић)

ПОЗНАЈЕТЕ ЛИ СВОЈА ПРАВА

МИРОВАЊЕ СВОЈСТВА ОСИГУРАНИКА – ПОЉОПРИВРЕДНИКА

Одредбом члана 14. став 4. Закона о пензијском и инвалидском осигурању прописано је да својство осигураника – пољопривредника може мировати најдуже пет година у току осигурања из објективних разлога (елементарна непогода, болест, породично одсуство), с тим што то не може бити узастопних пет година.

Уз захтев за утврђивање мировања својства осигураника – пољопривредника, подносилац захтева доставља и доказ о постојању једног од објективних разлога по основу кој се тражи мировање својства.

У стаж осигурања рачуна се само време за које је уплаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање, време за које је утврђено мировање својства осигураника не рачуна се у стаж осигурања.

Имајући у виду наведену одредбу, годином мировања својства осигураника сматра се календарска година, односно раздобље од 1. јануара до 31. децембра, без обзира на то када је, у току године, наступио законом прописани објективни разлог који представља основ за утврђивање мировања својства осигураника. У складу са тим, мировање својства осигураника може се утврдити најраније од 1. 1. 2003. године. Изузетак од правила да се годином мировања својства осигураника сматра календарска година, односно раздобље од 1. јануара до 31. децембра, јесте када се мировање својства осигураника – пољопривредника утврђује за годину у којој лице које је поднело захтев за мировање остварује право на пензију. У овом случају мировање својства осигураника се утврђује почев од 1. 1. године за коју се тражи мировање својства до дана који претходи дану остваривања права на пензију.

За период за који је утврђено мировање својства осигураника, осигураник – пољопривредник не може накнадно платити допринос за пензијско и инвалидско осигурање, јер таква могућност није предвиђена Законом о пензијском и инвалидском осигурању.

ПРЕРАНО ЗА ПЕНЗИЈУ

Љубица Ратковић: **Постоји ли могућност за одлазак у пензију – имам 53 године и 3 месеца старости, а 33 године стажа уписаних у радну књижицу. Доприноси су ми уплаћени, рачунајући с уплатом државе, до 31. 12. 2003. тј. за 29 година. Фирма у којој сам још у радном односу нема могућности за уплату стажа. Која су моја права?**

Одговор: Ви још не испуњавате услов за признавање права на старосну пензију. Уз 53 године живота неопходно је да имате минимум 35 година радног стажа. Уплата доприноса

је неопходна да би стаж био признат. То што Ваша фирма није у могућности да уплати доприносе не ослобађа је те обавезе трајно.

Треба напоменути да приликом одласка у пензију, и то само тада, уплату доприноса можете измирити и сами ако за то имате могућности јер се ради о приличној суми новца која се такође одређује у моменту пензионисања. Ако све ове варијанте нису могуће, остаје Вам да сачекате 60 година живота и тек тада остварите своје право на старосну пензију.

УСЛОВ НА ОСНОВУ СТАЖА

Милена Томић – Београд: **До краја 2007. године напунила сам 32 године и 7 месеци стажа, а у марту 2008. године пуним 56 година живота. Интересује ме када ћу испунити услове за пензију?**

Одговор: Због подизања старосне границе од 1. 1. 2008. године Ви бисте по годинама живота услов за пензију испунили тек када навршите 60 година живота. Уколико у континуитету останете у радном

односу, нешто раније ћете испунити услов од 35 година радног стажа (подсећамо да је услов за пензију стаж осигурања, односно радни стаж за који је плаћен допринос за пензијско и инвалидско осигурање).

То практично значи да у 2010. години, када навршите 35 година радног стажа, испуњавате услов за старосну пензију, јер са 35 година радног стажа довољно је и 53 године живота, што сте већ испунили.

ВИ ПИТАТЕ «ГЛАС ОСИГУРАНИКА» ОДГОВАРА

Весна Вићентијевић,
Сектор за односе са јавношћу

ИНВАЛИД И ТЕХНОЛОШКИ ВИШАК

Радивој Лазивић: **Имам 55 година старости, 24 године радног стажа у предузећу А.Д. Ветпром, Нови Сад, на радном месту руководилац складишта.**

Фирму је купио Бомил фарм, дошло је до реструктурирања предузећа, тако да сам постао технолошки вишак. С обзиром да сам од своје пете године постепено почео да губим слух, као и да од 31. 12. 2005. године имам решење комисије за 70 % инвалидности, интересује ме да ли мој случај спада под инвалидске пензије? У случају да не, која би била најбоља могућност за мене? Речено ми је да на Бироу могу да будем две године, па после евентуално да сам уплаћујем допринос до испуњавања услова за старосно пензионисање (да ли постоје посебни услови за особе са инвалидитетом).

Одговор: Ваше телесно оштећење, утврђено 2005.

године, не мења Ваш статус код остваривања права из пензијског и инвалидског осигурања тј. оно Вам не обезбеђује остваривање права на инвалидску пензију. За остваривање права на инвалидску пензију потребно је да орган вештачења на Ваш захтев утврди потпун губитак радне способности, а на предлог Вашег ординирајућег лекара са комплетном медицинском документацијом. Иначе, да бисте испунили услов за старосну пензију за осигураника мушкарца биће потребно да навршите 65 година живота.

Што се тиче радног стажа, имате га довољно за остваривање било ког права и није неопходно да сами уплаћујете допринос по завршетку свих права код Националне службе за запошљавање. Уколико се ипак одлучите да сами уплаћујете доприносе, напомињемо да законом нису предвиђене било какве олакшице за особе са инвалидитетом.

НЕСПОСОБНОСТ ЗА РАД

Добрила Савић – село Моравац, Житковац: Рођена сам 1962. године. Имам остварени ефективни радни стаж у трајању 22 године, за који су уплаћени доприноси. Предузеће се распало и више не постоји, а ја сам сада тешка болесница и нисам више способна физички и психички за посао, а од имовине немам ништа да бих се потпомогла да живим, па вас молим да ми одговорите која су моја права на пензију?

Одговор: У Вашој незавидној ситуацији саветујемо да поднесете захтев за признавање права на инвалидску пензију. Пошто имате више од пет година радног стажа, а не испуњавате услове за старосну пензију по годинама живота, уколико би орган вештачења утврдио да код Вас постоји потпун губитак радне способности, могли бисте да остварите право на инвалидску пензију. Напомињемо да у случају неуспешног првог покушаја, у складу са здравственим стањем, захтев можете обновити.

ИЗ МЕМЉИВИХ ЗАПИСА: ЉУБАВНИ ЈАДИ МИНЕ КАРАЦИЋ

Није Бечлијка за губернију (1)

Већ заказано венчање ћерке Вука Караџића Мине са младим руским племићем Флором Огњевим, током 1847, пропало кад се сазнало да су младожењини запали у финансијске тешкоће, па ће младенци морати да живе онде где јуноша добије државну службу

Како је кроз Вуков бечки дом одувек дефиловало мноштво учених светских људи, поготово младих научника, уметника и студената, а готово сви српски школарци долазили на чај од кукуруза, задовољена Вукова мезимица Мина (1828-1894) узнемиравала је све више мушких срдаца, па је просаца било на претек...

На једној од чајанки и песник, женски срцеломац, Бранко Радичевић, али – авај – сиромах, коју годину старији од Мине, записао је у њезин већ попуњен споменар оне плаховите стихове – «кад си звезда, селе моја» – који и дан-дањи одјекују међу свима који српски језик разумеју... Старом Вучини та очијукања с Мином нису промакла, па је он на фини начин пред стражиловског срцеломца спустио рампу...

Мина се примицала двадесетој, па су родитељи, итекако, сновали планове за удају своје јединице. У тој тутњави кроз Вуков дом протутњаће једног дана и руски лепотан и школарац Флор Огњев, племићког порекла, који није крио осећања, па је навраћао и кад би одлазио и кад би се враћао са студија у Паризу. Био је поносит, учен, млад и

лепо васпитан, а био је и племић, а као такав ваљда је био и имућан. Такав се утисак наметао током сусрета...

У писму 5. јануара 1847. године Вук ће свечано обавестити потенцијалног ћеркиног свекра Ивана Димитријевића Огњева:

«Милостиви Господару Иване Димитријевичу Огњев, ми се знамо и ако се нисмо виђели, али сада сам нарочито радостан што ћу се још боље упознати са Вама, јер сам заволео Вашег сина Флора, као што волим и моју кћер Вилхелмину...

Са нарочитим задовољством обавештавам Вас да је моја кћерка решила да сједини своју судбину са Вашим сином. О томе смо писали и Вашем сину Флору у Париз...»

Зимско доба је одмицало, врела писма стизала су из француске престонице, али са искреном причом о неким финансијским ударима на Огњева, па је Вучина, хладнокрвно, питао у следећем писму «свекра»: **«ако би, недај Боже,**

Флор напрасно умро, и то без деце, каква би била Минина права?!»

Надувени руски племић није ни одговорио на то писмо, а Вук је, свакако, имао резервну варијанту, јер се већ био поколебао. Некако је у томе наишао и

Флор, па је већ почео да пакује Минине ствари које ће она понети. Кад је лепои адресу на клавир **«Росија, город Ромне, Губернија...»**,

Караџићима је било јасно да Огњеви немају рубаља колико треба за живот у Москви, па су још затражили додатне информације од «свекра» – «како ће се намакнути 2.000 рубаља, хоће ли пола дати свекар, а пола да заради зет, како је Флор најављивао».

Сада је одговор од «свекра» стигао брзо, у коме је окривио Вука. И из Беча је кренуо убрзо одговор: неспоразум је настао због недостатка дуката! Забуну је направио Флор. То

и Вук признаје – да је требало праве преговоре чинити с «пријатељем», а не са «зетом».

Тако ће 19-годишња Вилхелмина – Мина окренути леђа некакој губернији. Можда недођији.

Станимир Божанић

Вукова кћи Мина

Вук са Аном

Сопствене кочије

«Ако сам ја због чега крив (за прекид везе) онда је моја кривица једино у томе што сам се ослонио само на речи Вашег сина, и што из обзирности нисам у почетку писао непосредно Вама.

Уосталом, моја кћер не жели да живи у Москви само због тога што је навикла на престоницу, већ највише због тога да би могла наставити учење.

Под «господарским животом» ми не подразумевамо расипнички живот већ пристојан, на пример имати пристојан стан, не у најбољем делу града, али не ни у најгорем, имати своје кочије, осим кочијаша и куvara или куварице, имати бар још једну собарицу, и моћи плаћати бар два учитеља, куповати потребне књиге...»

Ове захтеве «свекар» је изгледа дознао тек 9. фебруара 1848. јер је то све знао његов син Флор Огњев, коме их је «таст» био ставио до знања.

Боре се за народ

Са пензијом могу да се сликам, али не и да платим слике.

Посланици се боре за народ, па им следује борачка пензија.

Радомир Станојковић

Све му је цаба

Најтеже је онима који се обогате преко ноћи – да то никоме не кажу!

Народ не треба да кука на скупоћу. Све му је цаба!

Никола Станковић

На све стране

Што су узрочници маскиранији последице су све видљивије.

Потрошачка корпа је препуна! Цене вире на све стране.

Слободан Дучић

(Д. Руменчић)

ВОДОРАВНО: 1. Хлеб од кукурузног брашна, 6. Неузимање хране, 15. Ђаво, сотона, 17. Лекар који врши операције, 18. Кратка црквена песма (мн.), 20. Пробавити храну, 21. Зграда уз цамију где се бесплатно дели храна (мн.), 23. Безбојан гас из нафте, 24. Место становања, 25. Град на Волги, 27. Хемијски знак силицијума, 28. Боја коже, 30. Главица на врху брда, 31. Митолошки краљ Тебе, отац Едипов, 32. Хемијски знак астатина, 33. Врста црног тумора, 36. Тулипан, 37. Сеоско насељено место, 38. Огранак Румуна, Цинцари, 40. Љубавно песништво, 43. Име фолк певачице Мирковић, 45. Особе које проналазе нешто ново, 47. Наслов романа Лајоша Зилахија, 48. Наука о рашчлањавању, 49. Обележена путања.

УСПРАВНО: 1. Узвик ућуткивања, 2. Реткост, 3. Врста лежаја, 4. Острвска држава у Азији, 5. Град у Ирану, на реци Намаки, 7. Аутомобилска ознака Лознице, 8. Затвор, апсана, 9. Једноцифрени број, 10. Говорник, 11. Варљив, превртљив, 12. Млади свештеник мајке богова Кибеле, 13. Руска негација, 14. Старогрчка богиња освете, 16. Грчки бог разорног рата, 19. Постојбина Одисеја, 22. Руско женско име, 24. Женско име, 26. Сазвучје више тонова, 27. Шпански песник и драмски писац, Педро, 29. Бојити белом бојом, 31. Фабрика за прераду лана, 33. Хемијски елемент, добар проводник топлоте, 34. Катанац, 35. Душевна тегоба, кошмар, 36. Шумар, 37. Врста ноћне птице, буљина, 39. Месец у години, 41. Роналд (одмила), 42. Мера за површину земље (мн.), 44. Отац (слов.), 46. Иницијали руског баснописца Крилова.

Р. ЈОВИЧИЋ

Лековите мисли

Кад би се од обећања живело, Срби би били најдебљи на свету!

Држао се увек линије. Линије мањег отпора.

Од свих енергија највише штедимо р а д н у.

Пред месаром пензионери не хватају ред већ само – зазубице.

У реду је што извозимо руже, али зашто нама остаје – трње!

Душан Старчевић

МОЛИМ ЗА РЕЧ

Предизборна ћутња има једну велику ману. Исувише кратко траје.

Свих девет председничких кандидата су победници. Свако је добио по 120.000 евра (наших пара).

Сви смо ми за промене. Под условом да не будемо промењени.

Зашто ли се политичари све чешће појављују у забавним ТВ емисијама? Много су смешнији за говорницом.

Дејан Патаковић

РЕКЛИ СУ О... УСПЕХУ

Нико не успева тако брзо као онај који се користи туђом грешком.

Бекон

Тајна успеха јесте у постојаности намере.

Дизраели

Има људи који имају само једну способност, али и та им је довољна: способност успеха.

Карло Марјанен

Сваки је велики успех тријумф упорности.

Сигмунд Граф

Вера у успех, успеха је пола.

Вељко Петровић

Пре успеха богови одредише да се човек озноји.

Хесиод

Бити у исто време и веома смео и веома опрезан, уметност је успеха.

Наполеон

Људе оцењују према њиховом успеху, а не према заслуги.

Никола Персикети

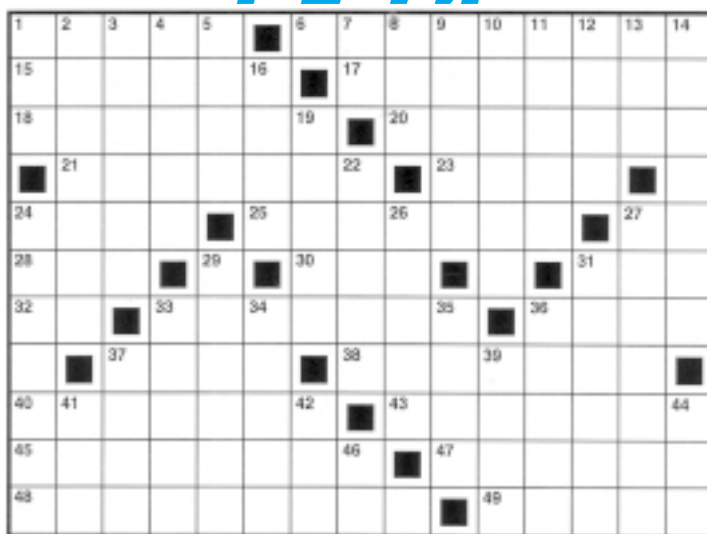
Да бисте успели потребни су вам пријатељи. Да бисте веома успели потребни су вам непријатељи.

Грчка пословица

Свет цени успех, а не вредност.

Леопарди

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Решење из прошлог броја

ВОДОРАВНО: Андрија, срећка, нарав, ла, Клаус, траса, Ела, Асти, Рома, тканина, м, ода, настати, зи, пи, Милинка, Нал, о, галенит, бова, Лаос, сач, Ватин, отрти, ца, Орест, година, радости.